'Αρχιμ. ΖΑΧΑΡΙΟΥ Α. ΛΙΑΝΑ
Πρώην 'Αρχιγραμματέως τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, καὶ τέως Διευθυντοῦ τῶν 'Ιερατικῶν Σχολῶν (Ριζαρείου—Κρήτης—Σάμου—'Αρτης).

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ
ΚΑΙ Η ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΕΟΡΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"
46α—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—46α
1935

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΕΙΣ ΑΪΔΙΟΝ ΜΝΗΜΗΝ

ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΜΟΥ

ΑΝΔΡΕΟΥ

ΚΑΙ

ΖΑΜΒΙΑΣ

Ἀρχιμ. Ζ. Α. ΛΙΑΝΑΣ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ΜΕΡΟΣ Α΄.

ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟΝ

ΟΙ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

1) Ἔννοια τῶν Χαιρετισμῶν.

Οἱ εἰς τὴν λαϊκὴν γλῶσσαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν λεγόμενοι ***Χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου***, οἵτινες ψάλλονται ἢ ἀναγινώσκονται κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς ἑκάστης τῶν τεσσάρων πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ **τέσσαρα** τμήματα τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας τοῦ ***Ἀκαθίστου ὕμνου***, ἅτινα ψάλλονται συνολικῶς κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς τῆς Ε΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν, τῆς ὁρισθείσης πρὸς ἑορτασμὸν τῆς εὐχαριστηρίου ***Ἀκαθίστου Δοξολογίας***. ***Χαιρετισμοὶ*** δὲ ὠνομάσθησαν ἀπὸ τῆς λέξεως ***Χαῖρε***, ὅπερ πλειστάκις ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῷ εὐχαριστηρίῳ ὕμνῳ (δέκα **καὶ τρεῖς** φορὰς ἐν ἑκάστῃ στροφῇ), καὶ ὅπερ χαῖρε

εἶναι ἐκεῖνο τὸ **χαῖρε**, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐχαιρέτησε τὴν Παρθένον Μαρίαν, ὅτε ἐλθὼν εἰς Ναζαρὲτ εὐηγγελίσατο αὐτὴν περὶ τοῦ ἀκαταλήπτου μυστηρίου τῆς γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰπὼν «*Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ*» (Λουκ. α΄ 28).

2) Λόγος τῆς εἰς τμήματα διαιρέσεως.

Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος διῃρέθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τέσσαρα τμήματα διὰ λόγους ἐθνικοὺς ἅμα καὶ παιδαγωγικούς, δι᾽ οὓς καὶ ὡρίσθη νὰ προψάλληται ἕκαστον τμῆμα ἐν ἑκάστῃ τῶν τεσσάρων πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, καθ᾽ ὃν τρόπον καὶ ὁ κατὰ τὴν αὐτὴν ἑβδομάδα τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ψαλλόμενος Μέγας Κανὼν διῃρέθη διὰ λόγους ψυχαγωγικοὺς (ψυχικῆς ὠφελείας) εἰς τέσσαρα τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων προψάλλεται κατὰ τὰς τέσσαρας πρώτας ἡμέρας τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν τῆς λεγομένης Καθαρᾶς ἑβδομάδος. Ἕκαστον δὲ τμῆμα τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ψάλλεται ἐν συνδυασμῷ μετὰ τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ΤΜΗΜΑ Α΄.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Α΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν

Ἔναρξις. (Ὁ ἱερεὺς ἐν ἀπαγγελίᾳ).

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

Βασιλεῦ οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν, καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλῖδος καὶ σῶσον ἀγαθὲ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

(Ὁ ἀναγνώστης ἀναγνωστικῶς).

Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος ἰσχυρός, Ἅγιος ἀθάνατος ἐλέησον ἡμᾶς (τρεῖς φοράς).

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι.
Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παναγία Τριάς, ἐλέησον ἡμᾶς. Κύριε, ἱλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Δέσποτα, συγχώρησον τὰς ἀνομίας ἡμῖν. Ἅγιε, ἐπίσκεψαι καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας

ἡμῶν, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ὁ ἱερεύς. Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ ἀναγνώστης. Ἀμήν. Κύριε ἐλέησον. Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ.

Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν.

Ψαλμὸς Ν΄—50.

Ἐλέησόν με ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.—Ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.—Ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστι διαπαντός.—Σοὶ μόνῳ ἥμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα, ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.—Ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθην, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου.—Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.—Ραντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.—Ἀκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὀστέα τεταπεινωμένα.—Ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.—Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου. — Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

προσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον μὴ ἀνταπροσώπου σου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον μὴ ἀντανέλῃς ἀπ᾿ ἐμοῦ.—Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.—Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδούς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσι.—Ρῦσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου. - Κύριε τὰ χείλη μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου. — Ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν ἔδωκα ἄν, ὁλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις. Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον· καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει.—Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ.—Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης ἀναφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα. — Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.

Ψαλμὸς ξθ΄ — 69.

Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες· Κύριε, εἰς τὸ βοηθῆσαί μοι σπεῦσον.—Αἰσχυνθήτωσαν καὶ ἐντραπήτωσαν πάντες οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχήν μου.—Ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυνθήτωσαν οἱ βουλόμενοί μοι κακά.—Ἀποστραφήτωσαν παραυτίκα αἰσχυνόμενοι, οἱ λέγοντές μοι, εὖγε, εὖγε.—Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε, ὁ Θεός.—Καὶ λεγέτωσαν διὰ παντός, Μεγαλυνθήτω ὁ Κύριος, οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου.—Ἐγὼ δὲ πτωχός εἰμι καὶ πένης, ὁ Θεὸς βοήθησόν μοι.—Βοηθός μου καὶ ῥύστης μου εἶ σύ, Κύριε· μὴ χρονίσῃς.

Ψαλμὸς ΡΜΒ΄—142.

Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου, εἰσάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου, καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν.—Ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχήν μου, ἐταπείνωσεν εἰς γῆν τὴν ζωήν μου, ἐκάθισέ με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος, καὶ ἠκηδίασεν ἐπ᾿ ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου.—Ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου, ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου, ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων.—Διεπέτασα πρὸς σὲ τὰς χεῖράς μου, ἡ ψυχή μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι.—Ταχὺ εἰσάκουσόν μου, Κύριε, ἐξέλιπε τὸ πνεῦμά μου.—Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ᾿ ἐμοῦ καὶ ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν

ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

εἰς λάκκον.—Ἀκουστὸν ποίησόν μοι τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα.—Γνώρισόν μοι, Κύριε, ὁδὸν ἐν ᾗ πορεύσομαι, ὅτι πρὸς σὲ ἦρα τὴν ψυχήν μου.—Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου, Κύριε, πρὸς σὲ κατέφυγον· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεός μου.—Τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ. Ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου Κύριε, ζήσεις με.—Ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἐξάξεις ἐκ θλίψεως τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐν τῷ ἐλέει σου ἐξολοθρεύσεις τοὺς ἐχθρούς μου.—Καὶ ἀπολεῖς πάντας τοὺς θλίβοντας τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἐγὼ δοῦλός σού εἰμι.

Δοξολογία.

Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.—Ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, προσκυνοῦμέν σε, δοξολογοῦμέν σε, εὐχαριστοῦμέν σοι, διὰ τὴν μεγάλην σου δόξαν.—Κύριε, Βασιλεῦ, ἐπουράνιε Θεέ, πάτερ, παντοκράτορ· Κύριε υἱὲ μονογενές, Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ Ἅγιον Πνεῦμα·—Κύριε ὁ Θεός, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ υἱὸς τοῦ Πατρός, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου, ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου.—Πρόσδεξαι τὴν δέησιν

ἡμῶν ὁ καθήμενος ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.—Ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος, σὺ εἶ μόνος Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός, Ἀμήν.—Καθ' ἑκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος.—Κύριε, καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Ἐγὼ εἶπα· Κύριε ἐλέησόν με, ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι.—Κύριε πρὸς σὲ κατέφυγον· δίδαξόν με τοῦ ποιεῖν τὸ θέλημά σου, ὅτι Σὺ εἶ ὁ Θεός μου. — Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς· ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς.—Παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσί σε.— Καταξίωσον, Κύριε, ἐν τῇ ἑσπέρᾳ ταύτῃ ἀναμαρτήτους φυλαχθῆναι ἡμᾶς.—Εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ αἰνετὸν καὶ δεδοξασμένον τὸ ὄνομά σου εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.—Γένοιτο Κύριε, τὸ ἔλεός σου ἐφ' ἡμᾶς, καθάπερ ἠλπίσαμεν ἐπὶ σέ.—Εὐλογητὸς εἶ Κύριε, διδαξόν με τὰ δικαιώματά σου. Εὐλογητὸς εἶ Δέσποτα, συνέτισόν με τὰ δικαιώματά σου.—Εὐλογητὸς εἶ Ἅγιε, φώτισόν με τοῖς δικαιώμασί σου.—Κύριε, τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα, τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρίδῃς.—Σοὶ πρέπει αἶνος, σοὶ πρέπει ὕμνος, σοὶ δόξα πρέπει τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

Σύμβολον τῆς πίστεως.

Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.—Καὶ εἰς ἕνα Κύριον, Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων.—Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι᾽ οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.—Τὸν δι᾽ ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.—Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα, καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς, καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός, καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.—Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προφητῶν.—Εἰς μίαν ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.—Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.—Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν, καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ, καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ. Τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, Σὲ μεγαλύνομεν.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀνωτέρω ἄρχεται ὁ Χορὸς ψάλλειν μετὰ μέλους γοργοῦ τὸν ἑπόμενον Κανόνα τοῦ ὑμνογράφου Ἰωσὴφ εἰς Ἦχον Δ΄.

Ὁ Χορός. Ὠδὴ α΄.—Εἱρμὸς α΄.

« Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καὶ πληρωθήσεται πνεύ-
» ματος καὶ λόγον ἐρεύξομαι τῇ βασιλίδι Μητρί· καὶ
» ὀφθήσομαι φαιδρῶς πανηγυρίζων, καὶ ᾄσω γηθό-
» μενος, ταύτης τὰ θαύματα».

Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς.

Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον, ἐσφραγισμένην σε Πνεύ-

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ματι, ὁ μέγας ἀρχάγγελος, ἁγνὴ θεώμενος, ἐπεφώνει σοι, Χαῖρε χαρᾶς δοχεῖον, δι᾽ ἧς τῆς προμήτορος ἀρὰ λυθήσεται.

Ὑπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς.

Ἀδὰμ ἐπανόρθωσις, χαῖρε παρθένε θεόνυμφε, τοῦ ᾄδου ἡ νέκρωσις· χαῖρε πανάμωμε, τὸ παλάτιον τοῦ μόνου Βασιλέως· χαῖρε θρόνε πύρινε τοῦ Παντοκράτορος.

Δόξα πατρὶ κλπ.

Ρόδον τὸ ἀμάραντον χαῖρε ἡ μόνη βλαστήσασα. Τὸ μῆλον τὸ εὔοσμον, χαῖρε ἡ τέξασα. Τὸ ὀσφράδιον τοῦ πάντων βασιλέως. Χαῖρε, ἀπειρόγαμε, κόσμου διάσωσμα.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Ἁγνείας θησαύρισμα, χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐκ τοῦ πτώματος ἡμῶν ἐξανέστημεν. Χαῖρε, ἡδύπνοον κρίνον Δέσποινα, πιστοὺς εὐωδιάζον. Θυμίαμα εὔοσμον, μύρον πολύτιμον.

Ὠδὴ γ΄. — Εἱρμὸς γ΄.

» Τοὺς σοὺς ὑμνολόγους, Θεοτόκε, ὡς ζῶσα καὶ
» ἄφθονος πηγή, θίασον συγκροτήσαντας πνευμα-

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

» τικόν, στερέωσον· καὶ ἐν τῇ θείᾳ δόξῃ σου, στε-
» φάνων δόξης ἀξίωσον».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Στάχυν ἡ βλαστήσασα τὸν θεῖον, ὡς χώρα ἀνήροτος σαφῶς, χαῖρε ἔμψυχε τράπεζα, ἄρτον ζωῆς χωρήσασα· χαῖρε τοῦ ζῶντος ὕδατος πηγὴ ἀκένωτος, Δέσποινα.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Δάμαλις τὸν μόσχον ἡ τεκοῦσα, τὸν ἄμωμον, χαῖρε τοῖς πιστοῖς· χαῖρε ἀμνὰς κυήσασα Θεοῦ ἀμνόν, τὸν αἴροντα κόσμου παντὸς τὰ πταίσματα· χαῖρε θερμὸν ἱλαστήριον.

Δόξα πατρὶ κλπ.

Ὄρθρος φαεινὸς χαῖρε ἡ μόνη, τὸν ἥλιον φέρουσα Χριστόν, φωτὸς κατοικητήριον· χαῖρε τὸ σκότος λύσασα, καὶ τοὺς ζοφώδεις δαίμονας ὁλοτελῶς ἐκμειώσασα.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Χαῖρε πύλη μόνη, ἣν ὁ Λόγος διώδευσε μόνος· ἡ μοχλοὺς καὶ πύλας ᾄδου, Δέσποινα, τῷ τόκῳ σου συντρίψασα· χαῖρε ἡ θεία εἴσοδος, τῶν σωζομένων Πανύμνητε.

Ὠδὴ δ'.— Εἱρμὸς δ'.

« Ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ, ἐπὶ θρόνου θεότητος, ἐν » νεφέλῃ κούφῃ, ἦλθεν Ἰησοῦς ὁ ὑπέρθεος, τῇ ἀκη» ράτῳ παλάμῃ, καὶ διέσωσε τοὺς κραυγάζοντας, Δόξα » Χριστὲ τῇ δυνάμει σου».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἐν φωναῖς ᾀσμάτων πίστει, σοὶ βοῶμεν Πανύμνητε· Χαῖρε πῖον ὄρος, καὶ τετυρωμένον ἐν Πνεύματι· Χαῖρε λυχνία καὶ στάμνε, μάννα φέρουσα, τὸ γλυκαῖνον τὰ τῶν εὐσεβῶν αἰσθητήρια.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἱλαστήριον τοῦ κόσμου, χαῖρε ἄχραντε Δέσποινα. Χαῖρε κλίμαξ γῆθεν, πάντας ἀνυψώσασα χάριτι· Χαῖρε ἡ γέφυρα ὄντως ἡ μετάγουσα ἐκ θανάτου πάντας πρὸς ζωὴν τοὺς ὑμνοῦντάς σε.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Οὐρανῶν ὑψηλοτέρα, χαῖρε γῆς τὸ θεμέλιον· ἐν τῇ σῇ νηδύϊ, ἄχραντε, ἀκόπως βαστάσασα· χαῖρε κογχύλη πορφύραν θείαν βάψασα· ἐξ αἱμάτων σου τῷ βασιλεῖ τῶν δυνάμεων.

Δόξα πατρὶ κλπ.

Νομοθέτην ἡ τεκοῦσα, ἀληθῶς χαῖρε Δέσποινα· τῶν τὰς ἀνομίας πάντων, δωρεὰν ἐξαλείφοντα· ἀκατανόητον βάθος, ὕψος ἄρρητον, ἀπειρόγαμε, δι' ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Σὲ τὴν πλέξασαν τῷ κόσμῳ, ἀχειρόπλοκον στέφανον, ἀνυμνολογοῦμεν, Χαῖρε σοι, Παρθένε κραυγάζοντες· τὸ φυλακτήριον πάντων, καὶ χαράκωμα, καὶ κραταίωμα, καὶ ἱερὸν καταφύγιον.

Ὠδὴ ε'.—Εἱρμὸς ε'.

« Ἐξέστη τὰ σύμπαντα, ἐπὶ τῇ θείᾳ δόξῃ σου· Σὺ » γὰρ ἀπειρόγαμε Παρθένε, ἔσχες ἐν μήτρᾳ τὸν ἐπὶ » πάντων Θεόν· καὶ τέτοκας ἄχρονον Υἱόν, πᾶσι τοῖς » ὑμνοῦσί σε, σωτηρίαν βραβεύοντα».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ὁδὸν ἡ κυήσασα, ζωῆς χαῖρε Πανάμωμε, ἡ κατακλυσμοῦ τῆς ἁμαρτίας σώσασα κόσμον· Χαῖρε θεόνυμφε, ἄκουσμα καὶ λάλημα φρικτόν· Χαῖρε ἐνδιαίτημα, τοῦ Δεσπότου τῆς κτίσεως.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἰσχὺς καὶ ὀχύρωμα ἀνθρώπων, χαῖρε ἄχραντε τόπε ἁγιάσματος τῆς δόξης· νέκρωσις ᾅδου, νυμφὼν ὁλόφωτε· χαῖρε τῶν ἀγγέλων χαρμονή· Χαῖρε ἡ βοήθεια, τῶν πιστῶς δεομένων σου.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Πυρίμορφον ὄχημα τοῦ Λόγου, χαῖρε Δέσποινα· ἔμψυχε Παράδεισε, τὸ ξύλον ἐν μέσῳ ἔχων ζωῆς τὸν Κύριον· οὗ ὁ γλυκασμὸς ζωοποιεῖ, πίστει τοὺς μετέχοντας καὶ φθορᾷ ὑποκύψαντας.

Δόξα πατρὶ κλπ.

Ρωννύμενοι σθένει σου, πιστῶς ἀναβοῶμέν σοι· Χαῖρε πόλις τοῦ παμβασιλέως, δεδοξασμένα καὶ ἀξιάκουστα, περὶ ἧς λελάληνται σαφῶς· ὄρος ἀλατόμητον, χαῖρε βάθος ἀμέτρητον.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Εὐρύχωρον σκήνωμα τοῦ Λόγου, χαῖρε ἄχραντε· κόχλος ἡ τὸν θεῖον μαργαρίτην προαγαγοῦσα· χαῖρε πανθαύμαστε, πάντων πρὸς Θεὸν καταλλαγή, τῶν μακαριζόντων σε, Θεοτόκε ἑκάστοτε.

Ὠδὴ ς΄.—Εἱρμὸς στ΄.

« Τὴν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον, τελοῦντες ἑορ-
» τὴν οἱ θεόφρονες, τῆς Θεομήτορος, δεῦτε τὰς χεῖ-
» ρας κροτήσωμεν, τὸν ἐξ αὐτῆς τεχθέντα Θεὸν δο-
» ξάζοντες».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Παστὰς τοῦ Λόγου ἀμόλυντε, αἰτία τῆς τῶν πάν-

των θεώσεως, χαῖρε Πανάχραντε, τῶν προφητῶν περιήχημα· χαῖρε τῶν ἀποστόλων τὸ ἐγκαλλώπισμα.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἐκ σοῦ ἡ δρόσος ἀπέσταξε, φλογμὸν πολυθείας ἡ λύσασα, ὅθεν βοῶμέν σοι· Χαῖρε ὁ πόκος ὁ ἔνδροσος, ὃν Γεδεὼν Παρθένε προθεάσατο.

Δόξα πατρὶ κλπ.

Ἰδού σοι χαῖρε κραυγάζομεν, λιμὴν ἡμῖν γενοῦ θαλαττεύουσι, καὶ ὁρμητήριον, ἐν τῷ πελάγει τῶν θλίψεων, καὶ τῶν σκανδάλων πάντων τοῦ πολεμήτορος.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ....

Χαρᾶς αἰτία χαρίτωσον, ἡμῶν τὸν λογισμὸν τοῦ κραυγάζειν σοι· χαῖρε ἡ ἄφλεκτος βάτος, νεφέλη ὁλόφωτε, ἡ τοὺς πιστοὺς ἀπαύστως ἐπισκιάζουσα.

Ὠδὴ ζ΄.—Εἱρμὸς ζ΄.

« Οὐκ ἐλάτρευσαν, τῇ κτίσει οἱ θεόφρονες, παρὰ
» τὸν κτίσαντα· ἀλλὰ πυρὸς ἀπειλὴν ἀνδρείως πα-
» τήσαντες, χαίροντες ἔψαλλον· Ὑπερύμνητε, ὁ τῶν
» πατέρων Κύριος, καὶ Θεὸς εὐλογητὸς εἶ».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἀνυμνοῦμέν σε βοῶντες· χαῖρε ὄχημα, ἡλίου τοῦ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ · ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

νοητοῦ, ἄμπελος ἀληθινή, τὸν βότρυν τὸν πέπειρον ἡ γεωργήσασα, οἶνον στάζοντα, τὸν τὰς ψυχὰς εὐφραίνοντα, τῶν πιστῶς σε δοξαζόντων.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἰατῆρα τῶν ἀνθρώπων ἡ κυήσασα, χαῖρε Θεόνυμφε, ἡ ῥάβδος ἡ μυστική, ἄνθος τὸ ἀμάραντον ἡ ἐξανθήσασα· χαῖρε Δέσποινα, δι' ἧς χαρᾶς πληρούμεθα, καὶ ζωὴν κληρονομοῦμεν.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ῥητορεύουσα, οὐ σθένει γλῶσσα Δέσποινα, ὑμνολογῆσαί σε· ὑπὲρ γὰρ τὰ Σεραφεὶμ ὑψώθης κυήσασα τὸν βασιλέα Χριστόν· ὃν ἱκέτευε, πάσης νῦν βλάβης ῥύσασθαι, τοὺς πιστῶς σε προσκυνοῦντας.

Δόξα πατρὶ κλπ.

Εὐφημεῖ σε μακαρίζοντα τὰ πέρατα, καὶ ἀνακράζει σοι· Χαῖρε ὁ τόμος, ἐν ᾧ δακτύλῳ ἐγγέγραπται Πατρὸς ὁ Λόγος ἁγνή· ὃν ἱκέτευε, βίβλῳ ζωῆς τοὺς δούλους σου, καταγράψαι Θεοτόκε.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Ἱκετεύομεν οἱ δοῦλοί σου, καὶ κλίνομεν γόνυ καρδίας ἡμῶν· κλῖνον τὸ οὖς σου ἁγνή, καὶ σῶσον τοὺς θλίψεσι βυθιζομένους ἡμᾶς· καὶ συντήρησον, πάσης ἐχθρῶν ἁλώσεως, τὴν σὴν πόλιν Θεοτόκε.

Ὠδὴ η'.—Εἱρμὸς η'.

« Παῖδας εὐαγεῖς ἐν τῇ καμίνῳ, ὁ τόκος τῆς Θεο-
» τόκου διεσώσατο, τότε μὲν τυπούμενος· νῦν δὲ
» ἐνεργούμενος, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἀγείρει ψάλ-
» λουσαν. Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερυ-
» ψοῦτε, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Νηδύϊ τὸν Λόγον ὑπεδέξω, τὸν πάντα βαστάζοντα ἐβάστασας· γάλακτι ἐξέθρεψας, νεύματι τὸν τρέφοντα, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, ἁγνή, ᾧ ψάλλομεν. Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Μωσῆς κατενόησεν ἐν βάτῳ, τὸ μέγα μυστήριον τοῦ τόκου σου· παῖδες προεικόνισαν, τοῦτο ἐμφανέστατα, μέσον πυρὸς ἱστάμενοι, καὶ μὴ φλεγόμενοι, ἀκήρατε ἁγία Παρθένε. Ὅθεν σὲ ὑμνοῦμεν, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Οἱ πρῴην ἀπάτῃ γυμνωθέντες, στολὴν ἀφθαρσίας ἐνεδύθημεν τῇ κυοφορίᾳ σου, καὶ οἱ καθεζόμενοι ἐν σκότει παραπτώσεων, φῶς κατωπτεύσαμεν, φωτὸς κατοικητήριον κόρη. Ὅθεν σε ὑμνοῦμεν, εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Δόξα Πατρὶ κτλ.

Νεκροὶ διὰ σοῦ ζωοποιοῦνται· ζωὴν γὰρ τὴν ἐνυπόστατον ἐκύησας· εὔλαλοι οἱ ἄλαλοι, πρώην χρηματίζοντες· λεπροὶ ἀποκαθαίρονται· νόσοι διώκονται· πνευμάτων ἀερίων τὰ πλήθη, ἥττηνται Παρθένε, βροτῶν ἡ σωτηρία.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Ἡ κόσμῳ τεκοῦσα σωτηρίαν, δι᾽ ἧς ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος ἤρθημεν· χαίροις παντευλόγητε, σκέπη καὶ κραταίωμα, τεῖχος καὶ ὀχύρωμα, τῶν μελῳδούντων ἁγνή. Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε τὰ ἔργα, καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Ὠδὴ θ΄.—Εἱρμὸς θ΄.

« Ἅπας γηγενής, σκιρτάτω τῷ πνεύματι, λαμπα-
» δουχούμενος· πανηγυριζέτω δέ, ἀΰλων νόων φύσις,
» γεραίρουσα τὴν ἱερὰν πανήγυριν τῆς Θεομήτορος,
» καὶ βοάτω· Χαίροις παμμακάριστε, Θεοτόκε, ἁγνή,
» ἀειπάρθενε».

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ἵνα σοι πιστοί, τὸ χαῖρε κραυγάζωμεν, οἱ διὰ σοῦ τῆς χαρᾶς μέτοχοι γενόμενοι, τῆς ἀϊδίου· ῥῦσαι ἡμᾶς πειρασμοῦ, βαρβαρικῆς ἁλώσεως, καὶ πάσης ἄλλης πληγῆς, διὰ πλῆθος Κόρη παραπτώσεων, ἐπιούσης βροτοῖς ἁμαρτάνουσιν.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Ὤφθης φωτισμὸς ἡμῶν καὶ βεβαίωσις, ὅθεν βοῶμέν σοι· Χαῖρε ἄστρον ἄδυτον, εἰσάγον κόσμῳ τὸν μέγαν ἥλιον. Χαῖρε Ἐδὲμ ἀνοίξασα τὴν κεκλεισμένην, ἁγνή. Χαῖρε στύλε πύρινε, εἰσάγουσα εἰς τὴν ἄνω ζωὴν τὸ ἀνθρώπινον.

Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς.

Στῶμεν εὐλαβῶς, ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐκβοήσωμεν. Χαῖρε κόσμου Δέσποινα. Χαῖρε Μαρία, κυρία πάντων ἡμῶν. Χαῖρε ἡ μόνη ἄμωμος ἐν γυναιξὶ καὶ καλή. Χαῖρε σκεῦος, μύρον τὸ ἀκένωτον, ἐπὶ σὲ κενωθὲν εἰσδεξάμενον.

Δόξα Πατρὶ κλπ.

Ἡ περιστερά, ἡ τὸν ἐλεήμονα ἀποκυήσασα, χαῖρε ἀειπάρθενε. Ὁσίων πάντων χαῖρε τὸ καύχημα, τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα. Χαῖρε ἁπάντων τε τῶν δικαίων, Θεῖον ἐγκαλλώπισμα, καὶ ἡμῶν τῶν πιστῶν τὸ διάσωσμα.

Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ κλπ.

Φεῖσαι ὁ Θεὸς τῆς κληρονομίας σου, τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πάσας παραβλέπων νῦν, εἰς τοῦτο ἔχων ἐκδυσωποῦσάν σε, τὴν ἐπὶ γῆς ἀσπόρως σε κυοφορήσασαν, διὰ μέγα ἔλεος θελήσαντα, μορφωθῆναι Χριστὲ τὸ ἀλλότριον.

ΠΑΝΤΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΤΕΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΚΤΗΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Εἶτα ψάλλεται τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ» μετὰ μέλους ἀργοῦ εἰς Ἦχον πλ. δ'.

«Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
Ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια,
Ἀναγράφω σοι ἡ πόλις σου, Θεοτόκε.
Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον,
Ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
Ἵνα κράζω σοι, Χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε».

Μεθ' ὃ ὁ ἱερεὺς ἀπαγγέλλει μελῳδικῶς, τοὺς ἑπομένους ἓξ οἴκους τῶν χαιρετισμῶν.

Οἶκος Α'.

Ἄγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη εἰπεῖν τῇ Θεοτόκῳ τὸ **Χαῖρε.** *Καὶ σὺν τῇ ἀσωμάτῳ φωνῇ, σωματούμενόν σε θεωρῶν, Κύριε, ἐξίστατο, καὶ ἵστατο, κραυγάζων πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα.*

Χαῖρε, δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει,
Χαῖρε, δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει.
Χαῖρε, τοῦ πεσόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις,
Χαῖρε, τῶν δακρύων τῆς Εὔας ἡ λύτρωσις.
Χαῖρε, ὕψος δυσανάβατον ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς,
Χαῖρε, βάθος δυσθεώρητον καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς.
Χαῖρε, ὅτι ὑπάρχεις Βασιλέως καθέδρα,
Χαῖρε, ὅτι βαστάζεις τὸν βαστάζοντα πάντα.

Χαῖρε, ἀστὴρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον,
Χαῖρε, γαστὴρ ἐνθέου σαρκώσεως.
Χαῖρε, δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις,
Χαῖρε, δι' ἧς βρεφουργεῖται ὁ κτίστης.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Β'.

Βλέπουσα ἡ ἁγία ἑαυτὴν ἐν ἁγνείᾳ, φησὶ τῷ Γαβριὴλ θαρσαλέως. Τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται. Ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως τὴν κύησιν, πῶς λέγεις; κράζων

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Γ'.

Γνῶσιν ἄγνωστον γνῶναι, ἡ Παρθένος ζητοῦσα, ἐβόησε πρὸς τὸν λειτουργοῦντα. Ἐκ λαγόνων ἁγνῶν Υἱὸν πῶς ἐστι τεχθῆναι δυνατόν; λέξον μοι.—Πρὸς ἣν ἐκεῖνος ἔφησεν ἐν φόβῳ, πλὴν κραυγάζων οὕτω.

Χαῖρε, βουλῆς ἀπορρήτου μύστις,
Χαῖρε, σιγῆς δεομένων πίστις.
Χαῖρε, τῶν θαυμάτων Χριστοῦ τὸ προοίμιον,
Χαῖρε, τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον.
Χαῖρε, κλίμαξ ἐπουράνιε, δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός,
Χαῖρε, γέφυρα μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν.
Χαῖρε, τὸ τῶν ἀγγέλων πολυθρύλητον θαῦμα,

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

Χαῖρε, τὸ τῶν δαιμόνων πολυθρήνητον τραῦμα.
Χαῖρε, τὸ φῶς ἀρρήτως, γεννήσασα,
Χαῖρε, τὸ πῶς μηδένα διδάξασα.
Χαῖρε, σοφῶν ὑπερβαίνουσα γνῶσιν,
Χαῖρε, πιστῶν καταυγάζουσα φρένας.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Δ'.

Δύναμις τοῦ Ὑψίστου ἐπεσκίασε τότε, πρὸς σύλληψιν τῇ ἀπειρογάμῳ. Καὶ τὴν εὔκαρπον ταύτης νηδὺν ὡς ἀγρὸν ὑπέδειξεν ἡδύν, ἅπασι τοῖς θέλουσι θερίζειν σωτηρίαν ἐν τῷ ψάλλειν οὕτως,

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Ε'.

Ἔχουσα Θεοδόχον, ἡ Παρθένος τὴν μήτραν, ἀνέδραμε πρὸς τὴν Ἐλισάβετ· τὸ δὲ βρέφος ἐκείνης εὐθύς, ἐπιγνοῦν τὸν ταύτης ἀσπασμὸν ἔχαιρε· καὶ ἅλμασιν ὡς ᾄσμασιν ἐβόα πρὸς τὴν Θεοτόκον.

Χαῖρε, βλαστοῦ ἀμαράντου κλῆμα,
Χαῖρε, καρποῦ ἀκηράτου κτῆμα.
Χαῖρε, γεωργὸν γεωργοῦσα φιλάνθρωπον,
Χαῖρε, φυτουργὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν φύουσα.
Χαῖρε, ἄρουρα βλαστάνουσα εὐφορίαν οἰκτιρμῶν,
Χαῖρε, τράπεζα βαστάζουσα εὐθηνίαν ἱλασμῶν.

Χαῖρε, ὅτι λειμῶνα τῆς τρυφῆς ἀναθάλλεις,
Χαῖρε, ὅτι λιμένα τῶν ψυχῶν ἑτοιμάζεις.
Χαῖρε, δεκτὸν πρεσβείας θυμίαμα,
Χαῖρε, παντὸς τοῦ κόσμου ἐξίλασμα.
Χαῖρε, Θεοῦ πρὸς θνητοὺς εὐδοκία,
Χαῖρε, θνητῶν πρὸς Θεὸν παρρησία.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Ζ'.

Ζάλην ἔνδοθεν ἔχων λογισμῶν ἀμφιβόλων, ὁ σώφρων Ἰωσὴφ ἐταράχθη, πρὸς τὴν ἄγαμόν σε θεωρῶν, καὶ κλεψίγαμον ὑπονοῶν ἄμεμπτε· μαθὼν δέ σου τὴν σύλληψιν ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, ἔφη,

Ἀλληλούϊα.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἀνωτέρω ἓξ οἴκων, ὁ χορὸς ψάλλει πάλιν τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ» μὲ μέλος σύντομον, καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἀναγνώστης ἀναγινώσκει τὸ Τρισάγιον.

Ἤτοι τὸ Ἅγιος ὁ Θεὸς κλπ. (τρὶς)
Τὸ Δόξα Πατρὶ κλπ.
Τὸ Παναγία Τριὰς κλπ.
Τὸ Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ κλπ.
Τὸ Πάτερ ἡμῶν... κλπ.
ἴδε σελ. 7—8

Ὁ Ἱερεύς. Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία κλπ.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Εἶτα ὁ ἀναγνώστης ἀπαγγέλλει ἀναγνωστικῶς τὸ ἑπόμενον Κοντάκιον τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου.

Ἦχος πλ. δ'.

Πίστιν Χριστοῦ ὡσεὶ θώρακα,
ἔνδον λαβὼν ἐν καρδίᾳ σου,
τὰς ἐναντίας δυνάμεις κατεπάτησας,
πολύαθλε· καὶ στέφει οὐρανίῳ,
ἐστέφθης αἰωνίως, ὡς ἀήττητος.

καὶ εὐθὺς

Κύριε ἐλέησον (12 φορὰς καθαρῶς) καὶ τὴν εὐχήν.

Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς προσκυνούμενος καὶ δοξαζόμενος Χριστὸς ὁ Θεός, ὁ μακρόθυμος, ὁ πολυέλεος, ὁ πολυεύσπλαγχνος, ὁ τοὺς δικαίους ἀγαπῶν, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐλεῶν, ὁ πάντας καλῶν πρὸς σωτηρίαν διὰ τῆς ἀπαγγελίας τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, Αὐτός, Κύριε, πρόσδεξαι καὶ ἡμῶν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ τὰς ἐντεύξεις, καὶ ἴθυνον τὴν ζωὴν ἡμῶν πρὸς τὰς ἐντολάς σου. Τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἁγίασον, τὰ σώματα ἅγνισον, τοὺς λογισμοὺς διόρθωσον, τὰς ἐννοίας κάθαρον, καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως, κακῶν καὶ ὀδύνης. Τείχισον ἡμᾶς ἁγίοις σου ἀγγέλοις, ἵνα τῇ παρεμβολῇ αὐτῶν φρουρούμενοι καὶ ὁδηγούμενοι, καταντήσωμεν εἰς τὴν

ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀπροσίτου σου δόξης· ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον. Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἁγίῳ Πνεύματι. Καὶ νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβεὶμ καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, Σὲ μεγαλύνομεν.

Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, Δέσποτα.

Ὁ ἱερεύς. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς· ἐπιφάναι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐλεήσαι ἡμᾶς.

Εἶτα ὁ ἀναγνώστης ἀναγινώσκει μελῳδικῶς τὰς ἑπομένας εὐχάς.

α') Εὐχὴ πρὸς τὴν Θεοτόκον.

Ἄσπιλε, ἀμόλυντε, ἄφθορε, ἄχραντε, Ἁγνὴ Παρθένε, Θεόνυμφε Δέσποινα. Ἡ Θεὸν Λόγον τοῖς ἀνθρώποις τῇ παραδόξῳ σου κυήσει ἑνώσασα, καὶ τὴν ἀπωσθεῖσαν φύσιν τοῦ γένους ἡμῶν τοῖς οὐρανίοις συνάψασα. Ἡ τῶν ἀπηλπισμένων μόνη ἐλπὶς καὶ τῶν πολεμουμένων βοήθεια. Ἡ ἑτοίμη ἀντίληψις τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν τὸ κατα-

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

φύγιον. Μὴ βδελύξῃ με τὸν ἁμαρτωλόν, τὸν ἐναγῆ, τὸν αἰσχροῖς λογισμοῖς καὶ λόγοις καὶ πράξεσιν ὅλον ἐμαυτὸν ἀχρειώσαντα, καὶ τῇ τῶν ἡδονῶν τοῦ βίου ῥαθυμίᾳ, γνώμῃ δοῦλον γενόμενον. Ἀλλ' ὡς τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ μήτηρ, φιλανθρώπως σπλαγχνίσθητι ἐπ' ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ ἀσώτῳ, καὶ δέξαι μου τὴν ἐκ ῥυπαρῶν χειλέων προσφερομένην σοι δέησιν, καὶ τὸν σὸν Υἱὸν καὶ ἡμῶν Δεσπότην καὶ Κύριον, τῇ μητρικῇ σου παρρησίᾳ χρωμένη, δυσώπησον, ἵνα ἀνοίξῃ κἀμοὶ τὰ φιλάνθρωπα σπλάγχνα τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος, καὶ παριδών μου τὰ ἀναρίθμητα πταίσματα ἐπιστρέψῃ με πρὸς μετάνοιαν, καὶ τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν ἐργάτην δόκιμον ἀναδείξῃ με. Καὶ πάρεσό μοι ἀεὶ ὡς ἐλεήμων καὶ συμπαθὴς καὶ φιλάγαθος, ἐν μὲν τῷ παρόντι βίῳ θερμὴ προστάτις καὶ βοηθός, τὰς τῶν ἐναντίων ἐφόδους ἀποτειχίζουσα, καὶ πρὸς σωτηρίαν καθοδηγοῦσά με· καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐξόδου μου τὴν ἀθλίαν μου ψυχὴν περιέπουσα, καὶ τὰς σκοτεινὸς ὄψεις τῶν πονηρῶν δαιμόνων πόρρῳ αὐτῆς ἀπελαύνουσα· ἐν δὲ τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, τῆς αἰωνίου με ῥυομένη κολάσεως καὶ τῆς ἀπορρήτου δόξης τοῦ Σοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν κληρονόμον με ἀποδεικνύουσα. Ἧς καὶ τύχοιμι, Δέσποινά

μου, ὑπεραγία Θεοτόκε, διὰ τῆς σῆς μεσιτείας καὶ ἀντιλήψεως, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρί, καὶ τῷ Παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ χορός. Ἀμήν.

β') Εὐχὴ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Καὶ δὸς ἡμῖν, Δέσποτα, πρὸς ὕπνον ἀπιοῦσιν, ἀνάπαυσιν σώματος καὶ ψυχῆς, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ζοφεροῦ ὕπνου τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀπὸ πάσης σκοτεινῆς καὶ νυκτερινῆς ἡδυπαθείας. Παῦσον τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν· σβέσον τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ, τὰ καθ' ἡμῶν δολίως κινούμενα· τὰς τῆς σαρκὸς ἡμῶν ἐπαναστάσεις κατάστειλον· καὶ πᾶν γεῶδες καὶ ὑλικὸν ἡμῶν φρόνημα κοίμησον. Καὶ δώρησαι ἡμῖν ὁ Θεὸς γρήγορον νοῦν, σώφρονα λογισμόν, καρδίαν νήφουσαν, ὕπνον ἐλαφρόν, καὶ πάσης σατανικῆς φαντασίας ἀπηλλαγμένον. Διανάστησον δὲ ἡμᾶς ἐν τῷ καιρῷ τῆς προσευχῆς ἐστηριγμένους ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου, καὶ τὴν μνήμην τῶν σῶν κριμάτων ἐν ἑαυτοῖς ἀπαράθραυστον ἔχοντας. Παννύχιον ἡμῖν

ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ... ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑ...

τὴν σὴν δοξολογίαν χάρισαι εἰς τὸ ὑμνεῖν καὶ εὐλογεῖν καὶ δοξάζειν τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομά σου, τοῦ Πατρός, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν, καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Ὁ χορός. Ἀμήν.

Ὁ ἀναγνώστης. Ὑπερένδοξε, Ἀειπάρθενε, εὐλογημένη Θεοτόκε, προσάγαγε τὴν ἡμετέραν προσευχὴν τῷ Υἱῷ σου καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ αἴτησαι, ἵνα σώσῃ διὰ Σοῦ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, καταφυγή μου ὁ Υἱός, σκέπη μου τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Τριὰς Ἁγία δόξα Σοι.

Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου εἰς σὲ ἀνατίθημι, Μῆτερ τοῦ Θεοῦ, φύλαξον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σκέπην Σου.

Ὁ ἱερεύς. Ἀναγινώσκει τὴν περικοπὴν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς κλπ.

Σοφία.—Ὀρθοί.—Ἀκούσωμεν. . .

Εἰρήνη πᾶσι.

Ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην. . . .

«Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστι. Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρῃ. Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν. Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν.—Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτά, καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε, αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

Ὁ χορός. Δόξα Σοι, Κύριε, δόξα Σοι.

Ὁ ἱερεύς. Τὴν ἀπόλυσιν (μικρὰν) ὡς ἀκολούθως.

Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἡ ἐλπὶς ἡμῶν δόξα σοι.—Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν.—Ταῖς πρεσβείαις τῆς Παναχράντου Δεσποίνης ἡμῶν, Θεοτόκου, καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας.—Τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων.—Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος καὶ ἐλεήμων Θεός.

Εἶτα. Εὐξώμεθα ὑπὲρ εἰρήνης τοῦ κόσμου.

Ὁ χορός. Κύριε ἐλέησον (ἐν ἑκάστῃ ἱκεσίᾳ).

Ὁ ἱερεύς. Ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν κλπ....

Ὑπὲρ τῶν ἀπολειφθέντων.....

Ὑπὲρ τῶν μισούντων καὶ ἀγαπώντων.....

Ὑπὲρ τῶν ἐλεούντων καὶ διακονούντων.....

Ὑπὲρ τῶν ἐντειλαμένων ἡμῖν.....

Ὑπὲρ ἀναρρύσεως τῶν αἰχμαλώτων.....

Ὑπὲρ τῶν ἐν θαλάσσῃ καλῶς πλεόντων.....

Ὑπὲρ τῶν ἐν ἀσθενείαις κατακειμένων. καὶ

Ὑπὲρ εὐφορίας τῶν καρπῶν τῆς γῆς.

Εὐξώμεθα.—Ὑπὲρ τῶν μακαρίων καὶ ἀοιδίμων κτιτόρων καὶ ἀφιερωτῶν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας ταύτης, καὶ πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ

Ὑπὲρ πάντων τῶν προαναπαυσαμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε εὐσεβῶς κειμένων καὶ ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων.

Εἴπωμεν καὶ ὑπὲρ ἑαυτῶν τὸ Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον.

Ὁ χορός. Τὴν ὡραιότητα τῆς παρθενίας σου, καὶ τὸ ὑπέρλαμπρον τὸ τῆς ἁγνείας σου, ὁ Γαβριὴλ καταπλαγεὶς ἐβόα σοι Θεοτόκε. Ποῖόν Σοι ἐγκώμιον προσαγάγω ἐπάξιον; Τί δὲ ὀνομάσω Σε ; ἀπορῶ καὶ ἐξίσταμαι. Διὸ ὡς προσετάγην βοῶ Σοι,

Χαῖρε ἡ Κεχαριτωμένη.

Ὁ ἱερεύς. Δι᾽ εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς.

Ὁ χορός. Ἀμήν.

ΤΜΗΜΑ Β΄.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Β΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν.

Σημείωσις. Κατὰ τὴν Παρασκευὴν ταύτην ἡ σειρὰ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου, τοῦ Κανόνος, καὶ τῶν Χαιρετισμῶν εἶναι ἡ αὐτὴ ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους, ὅπως διετυπώθη κατὰ τὴν προηγουμένην Παρασκευήν. Ἡ μόνη διαφορὰ εἶναι, ὅτι ἀναγινώσκεται ἡ δευτέρα στάσις τῶν Χαιρετισμῶν, τροπάριον λέγεται τὸ «Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως», καὶ περικοπὴ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου δὲν ἀναγινώσκεται.

Ἔναρξις.

Ὁ ἱερεύς. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν κλπ. (ὡς ἐν σελίδι 7).

Ὁ ἀναγνώστης. Τὸ τρισάγιον κλπ. τοὺς ψαλμούς, τὴν Δοξολογίαν, τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως καὶ τὸ Μεγαλυνάριον κατὰ σειρὰν ὡς διετυπώθησαν ἐν σελ. 7—15.

Ὁ χορός. Τὸν κανόνα τοῦ Ἰωσὴφ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» (ἰδὲ ἐν σελ. 15—25).

» «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» (σελ. 26).

Ὁ ἱερεὺς ἀπαγγέλλει μελῳδικῶς τοὺς ἑπομένους ἓξ οἴκους τῶν Χαιρετισμῶν (Η—Μ).

Οἶκος Η΄.

Ἤκουσαν οἱ ποιμένες, τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων, τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν. Καὶ δραμόντες ὡς

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

πρὸς ποιμένα, θεωροῦσι τοῦτον ὡς ἀμνὸν ἄμωμον, ἐν τῇ γαστρὶ Μαρίας βοσκηθέντα, ἣν ὑμνοῦντες εἶπον :

Χαῖρε, ἀμνοῦ καὶ ποιμένος Μήτηρ,
Χαῖρε, αὐλὴ λογικῶν προβάτων.
Χαῖρε, ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον,
Χαῖρε, Παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον.
Χαῖρε, ὅτι τὰ οὐράνια συναγάλλεται τῇ γῇ,
Χαῖρε, ὅτι τὰ ἐπίγεια συγχορεύει οὐρανοῖς.
Χαῖρε, τῶν Ἀποστόλων τὸ ἀσίγητον στόμα,
Χαῖρε, τῶν ἀθλοφόρων τὸ ἀνίκητον θάρσος.
Χαῖρε, στερρὸν τῆς πίστεως ἔρεισμα,
Χαῖρε, λαμπρὸν τῆς χάριτος γνώρισμα.
Χαῖρε, δι' ἧς ἐγυμνώθη ὁ ᾅδης,
Χαῖρε, δι' ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Θ΄.

Θεοδρόμον ἀστέρα, θεωρήσαντες μάγοι, τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλῃ. Καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν, δι' αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα. Καὶ φθάσαντες τὸν ἄφθαστον, ἐχάρησαν αὐτῷ βοῶντες

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Ι΄.

Ἴδον παῖδες Χαλδαίων, ἐν χερσὶ τῆς Παρθένου,

τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ Δεσπότην νοοῦντες αὐτόν, εἰ καὶ δούλου ἔλαβε μορφήν, ἔσπευσαν τοῖς δώροις θεραπεῦσαι, καὶ βοῆσαι τῇ εὐλογημένῃ.

Χαῖρε, ἀστέρος ἀδύτου μήτηρ,
Χαῖρε, αὐγὴ μυστικῆς ἡμέρας.
Χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον σβέσασα,
Χαῖρε, τῆς Τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα.
Χαῖρε, τύραννον ἀπάνθρωπον ἐκβαλοῦσα τῆς ἀρχῆς,
Χαῖρε, Κύριον φιλάνθρωπον ἐπιδείξασα Χριστόν.
Χαῖρε, ἡ τῆς βαρβάρου λυτρουμένη θρησκείας,
Χαῖρε, ἡ τοῦ βορβόρου ῥυομένη τῶν ἔργων.
Χαῖρε, πυρὸς προσκύνησιν παύσασα,
Χαῖρε, φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα.
Χαῖρε, πιστῶν ὁδηγὲ σωφροσύνης,
Χαῖρε, πασῶν γενεῶν εὐφροσύνη.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Κ΄.

Κήρυκες θεοφόροι, γεγονότες οἱ μάγοι, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐκτελέσαντές σου τὸν χρησμόν, καὶ κηρύξαντές σε τὸν Χριστὸν ἅπασιν, ἀφέντες τὸν Ἡρώδην ὡς ληρώδη, μὴ εἰδότα ψάλλειν.

Ἀλληλούϊα.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ · ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Οἶκος Λ'.

Λάμψας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, φωτισμὸν ἀληθείας, ἐδίωξας τοῦ ψεύδους τὸ σκότος. Τὰ γὰρ εἴδωλα ταύτης, Σωτήρ, μὴ ἐνέγκαντά σου τὴν ἰσχύν, πέπτωκεν, οἱ τούτων δὲ ῥυσθέντες ἐβόων πρὸς τὴν Θεοτόκον.

Χαῖρε, ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων,
Χαῖρε, κατάπτωσις τῶν δαιμόνων.
Χαῖρε, τῆς ἀπάτης τὴν πλάνην πατήσασα,
Χαῖρε, τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξασα.
Χαῖρε, θάλασσα ποντίσασα Φαραὼ τὸν νοητόν,
Χαῖρε, πέτρα ἡ ποτίσασα τοὺς διψῶντας τὴν ζωήν.
Χαῖρε, πύρινε στύλε, ὁδηγῶν τοὺς ἐν σκότει,
Χαῖρε, σκέπη τοῦ κόσμου πλατυτέρα νεφέλης.
Χαῖρε, τροφὴ τοῦ μάννα διάδοχε,
Χαῖρε, τρυφῆς ἁγίας διάκονε.
Χαῖρε, ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας,
Χαῖρε, ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Μ'.

Μέλλοντος Συμεῶνος, τοῦ παρόντος αἰῶνος μεθίστασθαι, τοῦ ἀπατεῶνος, ἐπεδόθης ὡς βρέφος αὐτῷ, ἀλλ' ἐγνώσθης τούτῳ καὶ Θεὸς τέλειος· δι' ὅπερ ἐξεπλάγη σου τὴν ἄρρητον σοφίαν, κράζων,

Ἀλληλούϊα.

Ὁ χορὸς «Τῇ ὑπερμάχῳ» (σύντομον).

Ὁ ἀναγνώστης. Τὸ Τρισάγιον (ἴδε σελ. 7—8) εἶτα τὸ ἑπόμενον τροπάριον.

Ἦχος πλ. δ'.

Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως, τῷ φυτουργῷ τῆς κτίσεως, ἡ οἰκουμένη προσφέρει σοι, Κύριε, τοὺς θεοφόρους μάρτυρας. Ταῖς αὐτῶν ἱκεσίαις, ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ, τὴν Ἐκκλησίαν σου, διὰ τῆς Θεοτόκου, συντήρησον πολυέλεε.

Κύριε ἐλέησον (δωδεκάκις εὐκρινῶς).

Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ κλπ. (σελ. 30).

Ἄσπιλε, ἀμόλυντε κλπ. (σελ. 31).

Καὶ δὸς ἡμῖν Δέσποτα κλπ. (σελ. 33).

Ὑπερένδοξε ἀειπάρθενε. . . . Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ . . . . Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου . . . .(ἴδε σελ. 34).

Ὁ ἱερεύς. Τὴν μικρὰν ἀπόλυσιν μετὰ τοῦ Εὐξώμεθα (ὡς ἐν σελ. 35—36).

Ὁ χορός. Τὴν ὡραιότητα κλπ. (σελ. 36).

Ὁ ἱερεύς. Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων. . . .

Ὁ χορός. Ἀμήν.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ΤΜΗΜΑ Γ΄.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Γ΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν.

Σημείωσις. Κατὰ τὴν Παρασκευὴν ταύτην ἡ σειρὰ τῆς ἀκολουθίας, τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου, τοῦ Κανόνος, καὶ τῶν Χαιρετισμῶν, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, εἶναι ἡ αὐτὴ ἀπαραλλάκτως ὅπως διετυπώθη κατὰ τὴν προηγουμένην Παρασκευήν, διαφέρει μόνον τὸ τμῆμα τῶν ἓξ οἴκων.

Ἔναρξις.

Ὁ ἱερεύς. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς κλπ. (σελ. 7).

Ὁ ἀναγνώστης. Τὸ Τρισάγιον, καὶ τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦ Ἄξιόν ἐστιν (σελ. 7—15).

Ὁ χορός. Τὸν κανόνα «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» καὶ τὸ «Τῇ Ὑπερμάχῳ» (σελ. 15—26).

Ὁ ἱερεύς. Ἀπαγγέλλει μελῳδικῶς τοὺς ἑπομένους ἓξ οἴκους τῶν χαιρετισμῶν.

Οἶκος Ν΄.

Νέαν ἔδειξε κτίσιν, ἐμφανίσας ὁ Κτίστης, ἡμῖν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομένοις, ἐξ ἀσπόρου βλαστήσας γαστρός, καὶ φυλάξας ταύτην, ὥσπερ ἦν ἄφθορον· ἵνα τὸ θαῦμα βλέποντες, ὑμνήσωμεν αὐτὴν βοῶντες.

Χαῖρε, τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας,

Χαῖρε, τὸ στέφος τῆς ἐγκρατείας.
Χαῖρε, ἀναστάσεως τύπον ἐκλάμπουσα,
Χαῖρε, τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουσα.
Χαῖρε, δένδρον ἀγλαόκαρπον, ἐξ οὗ τρέφονται πιστοί,
Χαῖρε, ξύλον εὐσκιόφυλλον, ὑφ' οὗ σκέπονται πολλοί.
Χαῖρε, κυοφοροῦσα ὁδηγὸν πλανωμένοις,
Χαῖρε, ἀπογεννῶσα λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις.
Χαῖρε, κριτοῦ δικαίου δυσώπησις,
Χαῖρε, πολλῶν πταιόντων συγχώρησις.
Χαῖρε, στολὴ τῶν γυμνῶν παρρησίας,
Χαῖρε, στοργὴν πάντα πόθον νικῶσα.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Ξ΄.

Ξένον τόκον ἰδόντες, ξενωθῶμεν τοῦ κόσμου, τὸν νοῦν εἰς οὐρανὸν μεταθέντες. Διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ὑψηλὸς Θεός, ἐπὶ γῆς ἐφάνη ταπεινὸς ἄνθρωπος, βουλόμενος ἑλκύσαι πρὸς τὸ ὕψος τοὺς αὐτῷ βοῶντας

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Ο΄.

Ὅλος ἦν ἐν τοῖς κάτω, καὶ τῶν ἄνω οὐδόλως ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος· συγκατάβασις γὰρ θεϊκή, οὐ μετάβασις δὲ τοπικὴ γέγονε, καὶ τόκος ἐκ Παρθένου θεολήπτου ἀκουούσης ταῦτα.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Χαῖρε, Θεοῦ ἀχωρήτου χώρα,
Χαῖρε, σεπτοῦ μυστηρίου θύρα.
Χαῖρε, τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα,
Χαῖρε, τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα.
Χαῖρε, ὄχημα πανάγιον τοῦ ἐπὶ τοῦ Χερουβείμ,
Χαῖρε, οἴκημα πανάριστον τοῦ ἐπὶ τοῦ Σεραφείμ.
Χαῖρε, ἡ τἀναντία εἰς ταὐτὸ ἀγαγοῦσα,
Χαῖρε, ἡ παρθενίαν καὶ λοχείαν ζευγνῦσα.
Χαῖρε, δι' ἧς ἐλύθη παράβασις,
Χαῖρε, δι' ἧς ἠνοίχθη παράδεισος.
Χαῖρε ἡ κλεὶς τοῦ Χριστοῦ βασιλείας,
Χαῖρε, ἐλπὶς ἀγαθῶν αἰωνίων.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Π΄.

Πᾶσα φύσις ἀγγέλων, κατεπλάγη, τὸ μέγα τῆς σῆς ἐναθρωπίσεως ἔργον. Τὸν ἀπρόσιτον γὰρ ὡς Θεόν, ἐθεώρει πᾶσι προσιτὸν ἄνθρωπον, ἡμῖν μὲν συνδιάγοντα, ἀκούοντα δὲ παρὰ πάντων οὕτως.

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Ρ΄.

Ῥήτορας πολυφθόγγους, ὡς ἰχθύας ἀφώνους, ὁρῶμεν ἐπὶ σοὶ Θεοτόκε· ἀποροῦσι γὰρ λέγειν, τὸ πῶς

καὶ παρθένος μένεις, καὶ τεκεῖν ἴσχυσας. Ἡμεῖς δὲ τὸ μυστήριον θαυμάζοντες, πιστῶς βοῶμεν.

Χαῖρε, σοφίας Θεοῦ δοχεῖον,
Χαῖρε, προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον.
Χαῖρε, φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα,
Χαῖρε, τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα.
Χαῖρε, ὅτι ἐμωράνθησαν οἱ δεινοὶ συζητηταί,
Χαῖρε, ὅτι ἐμαράνθησαν οἱ τῶν μύθων ποιηταί.
Χαῖρε, τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκὰς διασπῶσα,
Χαῖρε, τῶν ἁλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα.
Χαῖρε, βυθοῦ ἀγνοίας ἐξέλκουσα,
Χαῖρε, πολλοὺς ἐν γνώσει φωτίζουσα.
Χαῖρε, ὁλκὰς τῶν θελόντων σωθῆναι,
Χαῖρε, λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Σ΄.

Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον, ὁ τῶν ὅλων κοσμήτωρ, πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθε. Καὶ ποιμὴν ὑπάρχων ὡς Θεός, δι' ἡμᾶς ἐφάνη καθ' ἡμᾶς ἄνθρωπος. Ὁμοίῳ γὰρ τὸ ὅμοιον καλέσας, ὡς Θεὸς ἀκούει.

Ἀλληλούϊα.

Τὰ λοιπὰ μέχρι τέλους, κατὰ σειράν, ὡς κατὰ τὴν προηγουμένην Παρασκευὴν (ἴδε σελ. 41).

ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Ὁ ἱερεύς. Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων....

Ὁ χορός. Ἀμήν.

ΤΜΗΜΑ Δ΄.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Δ΄ ἑβδομ. τῶν Νηστειῶν.

Σημείωσις.—Καὶ κατὰ τὴν Παρασκευὴν ταύτην τηρεῖται ἡ αὐτὴ ἀπαραλλάκτως σειρὰ τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου, τοῦ Κανόνος, καὶ τῶν Χαιρετισμῶν, ὡς καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην Παρασκευὴν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, μετὰ τῆς τετάρτης στάσεως τῶν Χαιρετισμῶν.

Ἔναρξις.

Ὁ ἱερεύς. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς κλπ. (σελ. 7).

Ὁ ἀναγνώστης. Κάμνει ἀνάγνωσιν μέχρι τοῦ *Ἄξιον ἐστι* (σελ. 7—15).

Ὁ χορός. α΄) Ἀνοίξω τὸ στόμα μου. β΄) Τῇ ὑπερμάχῳ (σελ. 15—26).

Ὁ ἱερεύς. Τοὺς τελευταίους ἓξ οἴκους.

Οἶκος Τ΄.

Τεῖχος εἶ τῶν παρθένων, Θεοτόκε Παρθένε, καὶ πάντων τῶν εἰς σὲ προστρεχόντων. Ὁ γὰρ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς κατεσκεύασέ σε ποιητὴς Ἄχραντε, οἰκήσας ἐν τῇ μήτρᾳ σου, καὶ πάντας σοι προσφωνεῖν διδάξας.

Χαῖρε, ἡ στήλη τῆς Παρθενίας,

Χαῖρε, ἡ πύλη τῆς σωτηρίας.
Χαῖρε, ἀρχηγὲ νοητῆς ἀναπλάσεως,
Χαῖρε, χορηγὲ θεϊκῆς ἀγαθότητος.
Χαῖρε, σὺ γὰρ ἀνεγέννησας τοὺς συλληφθέντας αἰσχρῶς,
Χαῖρε, σὺ γὰρ ἐνουθέτησας τοὺς συληθέντας τὸν νοῦν.
Χαῖρε, ἡ τὸν φθορέα τῶν φρενῶν καταργοῦσα,
Χαῖρε, ἡ τὸν σπορέα τῆς ἁγνείας τεκοῦσα.
Χαῖρε, παστὰς ἀσπόρου νυμφεύσεως,
Χαῖρε, πιστοὺς Κυρίῳ ἁρμόζουσα.
Χαῖρε, καλὴ κουροτρόφε παρθένων,
Χαῖρε, ψυχῶν νυμφοστόλε ἁγίων.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Υ΄.

Ὕμνος ἅπας ἡττᾶται, συνεκτείνεσθαι σπεύδων, τῷ πλήθει τῶν πολλῶν οἰκτιρμῶν σου. Ἰσαρίθμους γὰρ τῇ ψάμμῳ ᾠδὰς ἂν προσφέρωμέν Σοι, Βασιλεῦ ἅγιε, οὐδὲν τελοῦμεν ἄξιον, ὧν δέδωκας ἡμῖν τοῖς σοὶ βοῶσιν.

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Φ΄.

Φωτοδόχον λαμπάδα, τοῖς ἐν σκότει φανεῖσαν, ὁρῶμεν τὴν ἁγίαν Παρθένον. Τὸ γὰρ ἄϋλον ἅπτουσα φῶς,

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ὁδηγεῖ πρὸς γνῶσιν θεϊκὴν ἅπαντας, αὐγῇ τὸν νοῦν φωτίζουσα, κραυγῇ δὲ τιμωμένη ταῦτα.

Χαῖρε, ἀκτὶς νοητοῦ ἡλίου,
Χαῖρε, βολὶς τοῦ ἀδύτου φέγγους.
Χαῖρε, ἀστραπὴ τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα,
Χαῖρε, ὡς βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα.
Χαῖρε, ὅτι τὸν πολύφωτον ἀνατέλλεις φωτισμόν,
Χαῖρε, ὅτι τὸν πολύρρητον ἀναβλύζεις ποταμόν.
Χαῖρε, τῆς κολυμβήθρας ζωγραφοῦσα τὸν τύπον,
Χαῖρε, τῆς ἁμαρτίας ἀναιροῦσα τὸν ῥύπον.
Χαῖρε, λουτὴρ ἐκπλύνων συνείδησιν,
Χαῖρε, κρατὴρ κιρνῶν ἀγαλλίασιν.
Χαῖρε, ὀσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας,
Χαῖρε, ζωὴ μυστικῆς εὐωχίας.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Χ΄.

Χάριν δοῦναι θελήσας, ὀφλημάτων ἀρχαίων, ὁ πάντων χρεωλύτης ἀνθρώπων, ἐπεδήμησε δι᾽ ἑαυτοῦ πρὸς τοὺς ἀποδήμους τῆς αὐτοῦ χάριτος. Καὶ σχίσας τὸ χειρόγραφον, ἀκούει παρὰ πάντων οὕτως.

Ἀλληλούϊα.

Οἶκος Ψ΄.

Ψάλλοντές σου τὸν τόκον, ἀνυμνοῦμέν Σε πάντες,

ὡς ἔμψυχον ναόν, Θεοτόκε. Ἐν τῇ σῇ γὰρ οἰκήσας γαστρί, ὁ συνέχων πάντα τῇ χειρὶ Κύριος, ἡγίασεν, ἐδόξασεν, ἐδίδαξε βοᾶν σοι πάντας.

Χαῖρε, σκηνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου,
Χαῖρε, Ἁγία ἁγίων μείζων.
Χαῖρε, κιβωτὲ χρυσωθεῖσα τῷ Πνεύματι,
Χαῖρε, θησαυρὲ τῆς ζωῆς ἀδαπάνητε.
Χαῖρε, τίμιον διάδημα βασιλέων εὐσεβῶν,
Χαῖρε, καύχημα σεβάσμιον ἱερέων εὐλαβῶν.
Χαῖρε, τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἀσάλευτος πύργος,
Χαῖρε, τῆς βασιλείας τὸ ἀπόρθητον τεῖχος.
Χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐγείρονται τρόπαια,
Χαῖρε, δι᾽ ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι.
Χαῖρε, χρωτὸς τοῦ ἐμοῦ θεραπεία,
Χαῖρε, ψυχῆς τῆς ἐμῆς σωτηρία.

Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Οἶκος Ω΄.

Ὦ πανύμνητε Μῆτερ, ἡ τεκοῦσα τῶν πάντων ἁγίων ἁγιώτατον Λόγον (**τρίς**). Δεξαμένη τὴν νῦν προσφοράν, ἀπὸ πάσης ῥῦσαι συμφορᾶς ἅπαντας, καὶ τῆς μελλούσης λύτρωσαι κολάσεως τοὺς συμβοῶντας.

Ἀλληλούϊα.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Τὰ λοιπὰ τοῦ Ἀποδείπνου, κατὰ σειρὰν μέχρι τοῦ δι' εὐχῶν, ἀπαραλλάκτως ὡς κατὰ τὴν προηγουμένην Παρασκευὴν (ἴδε σελ. 32).

Ὁ χορός. Ἀμήν.

ΤΜΗΜΑ Ε΄.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ἤτοι τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας.

Τῇ Παρασκευῇ τῆς Ε΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν.

Σημείωσις.—Τὴν ἑσπέραν ταύτην ψάλλεται πανηγυρικώτερον ὁλόκληρος ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας, ἤτοι τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν τεσσάρων τμημάτων, ἅτινα ἐψάλησαν κατὰ τὰς προηγηθείσας τέσσαρας ἑβδομάδας τῶν Νηστειῶν. Ψάλλονται δὲ εἰς τέσσαρας στάσεις ἢ πράξεις κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

I. Πρώτη ἐκτέλεσις.

Μετὰ τὸ ***Εὐλογητὸς ὁ Θεός,*** γίνεται ἡ συνήθης ἀνάγνωσις τοῦ Μικροῦ Ἀποδείπνου μέχρι τοῦ Ἄξιόν ἐστι (ἴδε σελ. 7—15). Μετὰ δὲ τὸ Ἄξιόν ἐστι, ὁ Χορὸς ψάλλει ἀργῶς κατὰ τὸ μέλος τοῦ «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ» τὸ ἑπόμενον τροπάριον (Κοντάκιον) τρίς.

Ἦχος πλ. δ΄.

Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει,

ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ σπουδῇ ἐπέστη,
ὁ Ἀσώματος λέγων τῇ Ἀπειρογάμῳ.
Ὁ κλίνας τῇ καταβάσει τοὺς οὐρανούς,
χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν Σοί·
Ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου,
Λαβόντα δούλου μορφήν,
ἐξίσταμαι κραυγάζειν Σοι
Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

Μετὰ τοῦτο ὁ ἱερεὺς (ἢ ὁ Ἀρχιερεὺς ἐὰν παρίσταται) ἀναγινώσκει μελῳδικῶς τὸ πρῶτον τμῆμα τῶν ***Χαιρετισμῶν***, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἓξ πρώτων οἴκων, ἤτοι ἀπὸ τοῦ Α—Ζ (ἴδε σελ. 26—29).

II. Δευτέρα ἐκτέλεσις.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἓξ πρώτων οἴκων, ἤτοι μετὰ τὸ τελευταῖον Ἀλληλούϊα, ὁ Χορὸς ψάλλει τὴν πρώτην καὶ τὴν τρίτην ᾠδὴν τοῦ Κανόνος «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου» (ἴδε σελ. 15—17). Εἶτα δὲ ψάλλει κατὰ τὸ συνειθισμένον μέλος τὸ Κοντάκιον «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ», μεθ' ὃ ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὸ δεύτερον τμῆμα τῶν ***Χαιρετισμῶν***, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἓξ οἴκων ἀπὸ τοῦ Η—Μ (ἴδε σελ. 30—32).

III. Τρίτη ἐκτέλεσις.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν οἴκων τούτων, ἤτοι μετὰ τὸ

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

τελευταῖον ᾿Αλληλούϊα, ὁ χορὸς ψάλλει τὴν τετάρτην, πέμπτην καὶ ἕκτην ᾠδὴν τοῦ Κανόνος (σελ. 18—21), καὶ εἶτα ψάλλει πάλιν κατὰ τὸ σύνηθες μέλος τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ», μεθ᾿ ὃ ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὸ τρίτον τμῆμα τῶν ***Χαιρετισμῶν***, ἀποτελούμενον ἐξ ἑτέρων ἓξ οἴκων ἀπὸ τοῦ Ν—Σ (ἴδε σελ. 34—36).

IV. Τετάρτη ἐκτέλεσις.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν οἴκων τούτων, ἤτοι μετὰ τὸ τελευταῖον ᾿Αλληλούϊα, ὁ χορὸς ψάλλει τὰς λοιπὰς ᾠδὰς τοῦ Κανόνος, ἤτοι τὴν ἑβδόμην, ὀγδόην καὶ ἐνάτην (σελ. 21—25), μεθ᾿ ἃς ψάλλει πάλιν κατὰ τὸ σύνηθες μέλος τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ». Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον τμῆμα τῶν ***Χαιρετισμῶν*** ἀποτελούμενον ἐκ τῶν τελευταίων ἓξ οἴκων ἀπὸ τοῦ Τ—Ω (ἴδε σελ. **37**—40). Ὡς κατακλεῖδα δὲ τοῦ ὅλου ὕμνου ἐπαναλαμβάνει τὸν πρῶτον οἶκον «῎Αγγελος πρωτοστάτης» (ἴδε ἐν σελ. 26).

V. Τὸ τέλος τοῦ ᾿Αποδείπνου.

Μετὰ τὸ τελευταῖον ***Χαῖρε, Νύμφη ᾿Ανύμφευτε,*** ὁ ἀναγνώστης ἀναγινώσκει τὸ τρισάγιον (σελ. 7). Μετὰ δὲ τὸ «῞Οτι σοῦ ἐστιν», τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ» ἀναγνωστικῶς. Εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον (δωδεκάκις

εὔκρινῶς), καὶ εἶτα τὰς εὐχὰς κατὰ τὴν οἰκείαν σειρὰν **καὶ τάξιν.** ῎Ητοι :

α΄) Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ (σελ. 30).
β΄) ῎Ασπιλε, ἀμόλυντε . . . . . (σελ. 31).
γ΄) Καὶ δὸς ἡμῖν Δέσποτα . . . (σελ. 33).
δ΄) Ὑπερένδοξε . . . . Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατὴρ . . .
Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου . . . . . (σελ. 34).

Ὁ ἱερεύς. Τὴν ἀπόλυσιν μετὰ τοῦ εὐξώμεθα
Ὁ χορός. Τὴν ὡραιότητα τῆς παρθενίας σου
Ὁ ἱερεύς. Δι᾿ εὐχῶν τῶν ἁγίων . . . .
Ὁ χορός. ᾿Αμήν.
(ὡς ἐν σ. 35)

Καὶ εἰς ἔτη πολλά.

Σημ. Εἴς τινα μέρη συνειθίζεται νὰ ψάλλεται ἡ ᾿Ακολουθία τοῦ ᾿Ακαθίστου ὕμνου μετὰ ἐξαψάλμου καὶ ῎Ορθρου. ᾿Εν τοιαύτῃ περιπτώσει παραλλάσσει ἡ τυπικὴ Διάταξις· διότι ψάλλονται καὶ ἄλλα τροπάρια μετὰ Αἰτήσεων· ἤτοι Καθίσματα, Τριῴδια, ᾿Εξαποστειλάρια, Αἶνοι, Δοξολογία κλπ. Τὴν τοιαύτην Διάταξιν εὑρίσκει τις εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Τριῳδίου, ἢ εἰς τὸ ᾿Εκκλησιαστικὸν Τυπικὸν ὑπ᾿ ἀριθ. Διατάξεων 53.

Χαῖρε, Κεχαριτωμένη
Ὁ Κύριος μετὰ Σοῦ.

Χαῖρε, Νύμφη, Ἀνύμφευτε.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΝ

Η ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΕΟΡΤΗ

1. **Αἰτία τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς.** Ἀφορμὴ πρὸς καθορισμὸν ἰδιαιτέρας ἑορτῆς χάριν ἑορτασμοῦ τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας ἢ Ἀκαθίστου ὑμνολογίας, ἔδωκε τὸ ἱστορικὸν γεγονὸς τῆς σωτηρίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς πρωτευούσης τοῦ Κράτους, ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ ἔτος 626 γενομένης πολιορκίας ὑπὸ τῶν Ἀβαροσλάβων καὶ Περσῶν, καθ' ὃν χρόνον ὁ τότε Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος ἐκστρατεύσας εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπολέμει κατὰ τῶν προαιωνίων ἐχθρῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ Περσῶν, καὶ ἐνίκα θριαμβευτικῶς τοὺς Πέρσας ἀπὸ τοῦ 622 ἕως 628 μ. Χ. Ὁ κίνδυνος τῆς πόλεως ἐν ἀπουσίᾳ τῶν στρατευμάτων αὐτῆς ἦτο μέγας, ἀλλ' ἐν τῷ κινδύνῳ τούτῳ ἐφάνη ἀρωγὸς ἡ προστασία τῆς πολιούχου Θεοτόκου, ὑφ' ἣν διετέλει ἡ πόλις, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους.

2. **Κτίσις τῆς Κων)πόλεως.** Ἡ Κων)πολις ἐγένετο πρωτεύουσα τοῦ Ῥωμ. Κράτους, ὡς γνωστόν, ἐκ μεταφορᾶς τῆς ἕδρας τοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς Ῥώμης εἰς τὸ Βυζάντιον. Τὴν ἰδέαν τῆς μεταφορᾶς τῆς ἕδρας τοῦ Ρωμ. Κράτους ἀπὸ τῆς Δύσεως εἰς τὴν Ἀνατολὴν συνέλαβεν ὁ Μέγας

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Κωνσταντῖνος κατὰ τὸ ἔτος 323 μ. Χ., ὁπότε νικήσας τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Λικίνιον ἥνωσεν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ τό τε Ἀνατολικὸν καὶ τὸ Δυτικὸν Κράτος. Ἀποφασισθείσης δὲ τῆς μεταφορᾶς τῆς πρωτευούσης, ἡ ἐκλογὴ καὶ ὁ κλῆρος ἔπεσεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Βυζάντιον διά τε τὰς φυσικάς αὐτοῦ καλλονὰς καὶ διὰ τὴν γεωγραφικὴν αὐτοῦ θέσιν μεταξὺ τῶν δύο ἠπείρων, τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Ἡ πόλις ἐσχεδιάσθη κατὰ τὸ ἔτος καθ' ὃ συνεκλήθη καὶ συνεκροτήθη ἡ ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκουμ. Σύνοδος τῷ 325 μ. Χ. Ὠνωμάσθη δὲ Κων)πολις ἀπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου. Ἡ κτίσις δὲ αὐτῆς μετὰ τῶν νέων προσθηκῶν καὶ τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, δι' ὧν ἐπλουτίσθη καὶ ἐκοσμήθη ἡ νέα πόλις, οἷον στοῶν, Ἀνακτόρων, Βιβλιοθηκῶν, Ἐκκλησιῶν, Σχολείων, Ἀμφιθεάτρου, ἱπποδρόμου, ναυστάθμου, καὶ τῶν περὶ αὐτὴν τειχῶν συνεπληρώθη διὰ συντόνου καὶ ἀδιακόπου ἐργασίας ἐντὸς πέντε ἐτῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους τῆς ῥυμοτομίας (Κ. Παπαμιχαλοπούλου, Ἡ Κων)πολις σελ. 50).

3. **Ἐγκαίνια καὶ καθιέρωσις τῆς πόλεως.** Συμπληρωθέντων δὲ τῶν κτιρίων καὶ λοιπῶν διαμερισμάτων, ἐγένοντο κατὰ Μάϊον τοῦ 330 τὰ ἐγκαίνια τῆς νέας πόλεως. Τῇ 11 δὲ ἡμέρᾳ τοῦ Μαΐου ἑωρτάσθησαν μεγαλοπρεπῶς μετὰ μεγάλης πομπῆς διὰ πανηγυρικῆς Δοξολογίας καὶ διὰ λιτανειῶν ἀνὰ τὴν πόλιν γενομένων ὑπὸ τοῦ τότε Ἐπισκόπου τῆς πόλεως Μητροφάνους καὶ σύμπαντος τοῦ λαοῦ. Διὰ τῶν ἐγκαινίων ἡ πόλις καθιερώθη ἀνατεθεῖσα εἰς τὴν Θεοτόκον Μαρίαν, ἵνα διατελῇ αὕτη ἐς ἀεὶ πολιοῦχος καὶ προστάτις, καὶ τὴν

ἀφιέρωσιν ταύτην ἡ Ἐκκλησία διατύπωσε διὰ τοῦ ἑξῆς ὕμνου:

«Ἡ τῶν πόλεων ἄνασσα, τῆς Θεοτόκου ἡ πόλις, τῇ Θεοτόκῳ προσφόρως, τὴν ἑαυτῆς ἀνατίθεται σύστασιν· ἐν αὐτῇ γὰρ ἐστήρικται διαμένειν, καὶ δι' αὐτῆς περισώζεται καὶ κραταιοῦται, βοῶσα πρὸς αὐτὴν «Χαῖρε ἡ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς» (Κ. Παπαμ. Ἡ Κων)πολις σελ. 52).

4. **Ἡ προστασία τῆς Θεοτόκου.** Ἡ καθιέρωσις τῶν πόλεων ἦτο ἀρχαῖον ἔθιμον. Ὅπως δὲ ἡ πρωτεύουσα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνισμοῦ, αἱ Ἀθῆναι, ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὴν προστασίαν τῆς παρθένου Ἀθηνᾶς, οὕτως ἡ πρωτεύουσα τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ Κων)πολις, εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς ἀφιερώθη εἰς τὴν Παρθένον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν. Διὰ τοῦτο εἰς πᾶσαν οἱανδήποτε περίστασιν, καθ' ἣν εἴτε ἡ πόλις εἴτε τὸ Κράτος ἠπειλεῖτο ὑπὸ ἐχθρῶν, οἱ κάτοικοι καὶ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἐπεκαλοῦντο τὴν βοήθειαν καὶ τὴν προστασίαν τῆς πολιούχου Θεοτόκου Μαρίας, καὶ ἱκεσίας σχετικὰς ἀπηύθυνον πρὸς αὐτήν, οἷαι εἶναι αἱ ἑπόμεναι.

«Προστασία φοβερὰ καὶ ἀκαταίσχυντε, μὴ παρίδῃς ἀγαθὴ τὰς ἱκεσίας ἡμῶν, Πανύμνητε Θεοτόκε. Στήριξον ὀρθοδόξων πολιτείαν. Σῶζε οὓς ἐκέλευσας βασιλεύειν, καὶ χορήγει αὐτοῖς οὐρανόθεν τὴν νίκην· διότι ἔτεκες τὸν Θεόν, μόνη εὐλογημένη».

«Τὴν πόλιν σου φύλαττε, Θεογεννῆτορ Ἄχραντε· ἐν σοὶ γὰρ αὕτη, πιστῶς βασιλεύουσα, ἐν σοὶ καὶ κρατύνεται, καὶ διὰ Σοῦ νικῶσα τροποῦται πάντα πειρασμόν, καὶ σκυλεύει πολεμίους, καὶ διέπει τὸ ὑπήκοον».

Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὅτε, καθ' οἱονδήποτε τρόπον, παρήρχετο ὁ ἐπαπειλούμενος κίνδυνος, κατατροπουμένων τῶν πολεμίων, ἡ σωτηρία ἀπεδίδετο πρὸς τὴν πολιοῦχον προστάτιδα Θεοτόκον, καὶ εὐχαριστήριοι Δοξολογίαι, ἀνεπέμποντο πρὸς αὐτὴν τὴν ἐν οὐρανοῖς πρεσβεύουσαν πρὸς τὸν Υἱὸν αὐτῆς.

5. **Σχέσις τῆς Θεοτόκου πρὸς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα.** Εἶναι δὲ ἄξιον νὰ δοξολογῆται καὶ δίκαιον νὰ μακαρίζηται καὶ νὰ μεγαλύνηται ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου διὰ τὴν ὅλως ἰδιάζουσαν, ἐξαιρετικὴν καὶ ὑπέροχον θέσιν, ἣν αὕτη ἐξαιρετικῶς ἔχει ἐν σχέσει πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν νέαν ἀνθρωπότητα. Διότι πρωτίστως καὶ κατ' ἐξοχὴν αὕτη συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπλασιν καὶ ἀναγέννησιν τῆς νέας ἀνθρωπότητος, ἤτοι τῆς κατὰ Χριστὸν ἀνθρωπότητος. Ὅπως δηλ. κατὰ τὴν πρώτην δημιουργίαν ὁ Θεὸς ἔλαβεν ἐκ τῆς γῆς χοῦν ἄψυχον (κατὰ τὴν Γραφήν, Γεν. α' 26) καὶ ἔπλασε τὸν πρῶτον ἄνθρωπον, τὸν Ἀδάμ, ὃν ἐμφυσήσας κατσέτησεν ἔμψυχον, καὶ ἐξ αὐτοῦ προῆλθεν ἡ παλαιὰ ἀνθρωπότης, οὕτω καὶ κατὰ τὴν δευτέραν δημιουργίαν, ἤτοι τὴν ἀνάπλασιν, ὁ Θεὸς ἔλαβεν ἐκ τῆς γῆς οὐχὶ πλέον ἄψυχον ὕλην ἀλλ' ἔμψυχον, τὴν Παρθένον Μαρίαν, καὶ ἐξ αὐτῆς, ἐπελεύσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Λουκ. α' 35), ἀνέπλασε τὸν δεύτερον Ἀδάμ, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐξ οὗ προῆλθεν ἡ νέα ἀνθρωπότης, ἡ κατὰ Χριστὸν ἀναπλασθεῖσα, ἡ πνευματική, κατὰ τὸ γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, λέγοντος «Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν, ὁ δ' ἔσχατος Ἀδάμ, εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν» (Α' Κορ. ΙΕ' 45) «Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου» (Α' Κορ. ΙΕ' 47—49). Ἐπειδὴ δὲ ἐκ γυναικὸς προῆλθεν ἡ πτῶσις τῆς πρώτης, ἤτοι τῆς παλαιᾶς ἀνθρωπότητος, ἔπρεπε κατὰ λογικὴν ἀναγκαιότητα ἐκ γυναικὸς νὰ προέλθῃ καὶ ἡ ἀνόρθωσις τῆς δευτέρας, τῆς νέας ἀνθρωπότητος.

Τοῦτο κάλλιστα διερμηνεύει καὶ ὁ διάλογος τοῦ Θεοφίλου πρὸς τὴν Κασσιανήν, καὶ τῆς Κασσιανῆς πρὸς τὸν Θεόφιλον. «Ἐκ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα» εἶπεν ὁ Θεόφιλος πρὸς τὴν Κασσιανήν, ἐννοῶν τὴν Εὔαν· «Ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ κρείττονα» εἶπεν ἡ Κασσιανὴ πρὸς τὸν Θεόφιλον, ἐννοοῦσα τὴν Παναγίαν κόρην. Ὡς τοιαύτη λοιπὸν γυνὴ ἐχρησίμευσεν ἡ Παρθένος καὶ Θεοτόκος Μαρία.

Οὗτος εἶναι ὁ λόγος, δι' ὃν αἱ γενεαὶ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος ἀπευθύνουν ὕμνους ἐν πρώτοις μὲν πρὸς τὸν Θεόν, τὸν Πλάστην καὶ Δημιουργόν, καὶ μετὰ τὸν Θεὸν πρὸς τὴν Θεοτόκον Μαρίαν, τὴν τεκοῦσαν τὸν ἀναπλάσαντα τὴν νέαν πνευματικὴν ἀνθρωπότητα, κατὰ τοὺς λόγους οὓς ἡ ἰδία εἶπεν ἐν τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ᾠδῇ αὐτῆς προφητεύουσα *«ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί»* (Λουκ. α' 48).

6. **Ρητορικὴ ἀποστροφὴ πρὸς τὴν Θεοτόκον.** Ναί, Πανακήρατε Κόρη : Ὄντως· «Ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν Σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον, καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβείμ, καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ,

τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν Λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον, Σὲ μεγαλύνομεν».

Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο «Μακαρίζομέν Σε πᾶσαι αἱ γενεαὶ Θεοτόκε Παρθένε· ἐν Σοὶ γὰρ ὁ ἀχώρητος Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν χωρηθῆναι ηὐδόκησε. Μακάριοί ἐσμεν καὶ ἡμεῖς προστασίαν Σε ἔχοντες· ἡμέρας γὰρ καὶ νυκτὸς πρεσβεύεις ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τὰ σκῆπτρα τῆς πολιτείας ταῖς Σαῖς ἱκεσίαις κρατύνονται. Διὸ ἀνυμνοῦντες βοῶμέν Σοι. Χαῖρε Κεχαριτωμένη. Ὁ Κύριος μετὰ Σοῦ, καὶ διὰ Σοῦ μεθ' ἡμῶν».

7. **Ὁ πρῶτος κίνδυνος τῆς πόλεως.** Τὸν πρῶτον κίνδυνον ἐδοκίμασεν ἡ πόλις τοῦ Κων)τίνου, ἡ προστατευομένη ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα, ὅτε ἐν ἔτει 626 μ.Χ. ἐπολιορκήθη στενώτατα ἀπὸ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ Περσῶν. Ὁ κίνδυνος δ' οὗτος προῆλθεν ἐκ τῆς καταπτώσεως τῶν στρατιωτικῶν τοῦ Κράτους δυνάμεων, ἥτις ἐπῆλθε κυρίως ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐτοκράτορος Φωκᾶ (602—610 μ.Χ.). Εἰς τὸ ὀκταετὲς διάστημα τῆς ἀρχῆς τοῦ Φωκᾶ ἐπεκράτησε τοιαύτη ἀθλιότης ἀπό τε οἰκονομικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀπόψεως, ὥστε διάφοροι τοῦ Κράτους ἐχθροί, Σλαῦοι ἀπὸ Βορρᾶ, Ἄβαροι ἀπὸ Δυσμῶν καὶ Πέρσαι ἀπὸ Ἀνατολῶν ἠπείλουν τὸ Κράτος, χωρὶς τοῦτο νὰ ἔχῃ δυνάμεις νὰ ἀποκρούσῃ αὐτούς. Καὶ οἱ μὲν Ἄβαροι καὶ Σλαῦοι εἶχον ἀφαιρέσῃ χώρας τινὰς τοῦ Κράτους ἐν Εὐρώπῃ, οἱ δὲ Πέρσαι ἑτέρας χώρας ἐν Ἀσίᾳ. Οἱ Πέρσαι μάλιστα εἶχον προχωρήσει κατὰ μικρὸν τοσοῦτον, ὥστε ἐκυρίευσαν πολλὰς (τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην) χώρας τοῦ

Βυζαντιακοῦ Κράτους ἐν Ἀσίᾳ. Ἐπὶ δὲ τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Ἡρακλείου αἱ κατακτήσεις καὶ αἱ ἐπιτυχίαι τῶν Περσῶν ἔβαινον τοσοῦτον, ὥστε ἐντὸς δέκα ἐτῶν (610—620) ἐκυρίευσαν οὗτοι τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην, τὴν Αἴγυπτον καὶ πάσας τὰς ἐν Ἀφρικῇ ἑλληνικὰς κτήσεις.

Ἤδη δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 614 μ. Χ. οἱ Πέρσαι ἐκυρίευσαν τὴν πόλιν τῶν Ἱεροσολύμων, τὴν ὁποίαν καὶ ἐλεηλάτησαν, καὶ ἀφοῦ διήρπασαν τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ ἱερὰ κειμήλια τοῦ ναοῦ, ἐσύλησαν τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, ᾐχμαλώτισαν τὸν τότε Πατριάρχην Ζαχαρίαν, καὶ ἀπήγαγον πάντα εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Περσίας. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐνθαρρυνθέντες, καὶ διελθόντες τὴν Καππαδοκίαν καὶ ὁλόκληρον τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ὥρμησαν πρὸς τὴν πρωτεύουσαν, τὴν Κων)πολιν, φθάσαντες μέχρι τῆς Χαλκηδόνος.

Τότε ὁ γενναῖος αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος βλέπων τὸν ἀπειλητικῶς ἐπικρεμάμενον κίνδυνον τῆς καταλύσεως τοῦ Βυζαντιακοῦ Κράτους, ἀποβαλὼν τὴν νάρκην, καὶ ἐμπλησθεὶς θείου ζήλου, ἐβελτίωσε μεθ' ὅσης ἠδύνατο προσπαθείας καὶ συντόνου ἐνεργείας τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους, συνεργοῦντος εἰς τοῦτο καὶ τοῦ Πατριάρχου Σεργίου διὰ τῶν πλουσίων θησαυρῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀνασυντάξας τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις ἀνέλαβεν ἐρρωμένως τὸν κατὰ τῶν Περσῶν πόλεμον, ἵνα ἐκδικήσῃ τὴν ὕβριν τῆς κατὰ τοῦ Κράτους θρασύτητος αὐτῶν, καὶ τὴν ὕβριν τῆς κατὰ τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἱεροσυλίας αὐτῶν.

Ὅθεν ἀποδόσας εἰς τὸν πόλεμον ἐκεῖνον θρησκευτικὴν χροιὰν ἀνεπτέρωσε τὸ καταπεπτωκὸς τοῦ λαοῦ φρόνημα,

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ἀνύψωσε τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ, τονώσας τὸ θρησκευτικὸν αὐτοῦ αἴσθημα, καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Περσῶν τῷ 622, καταλιπὼν τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως εἰς τὴν δεξιότητα τοῦ ἐπιτρόπου αὐτοῦ Βώνου καὶ τοῦ Πατριάρχου Σεργίου καὶ εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πολιούχου Θεοτόκου.

Οὕτω δὲ ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου, ὧν αἱ εἰκόνες καὶ τὰ λάβαρα προηγοῦντο τοῦ στρατεύματος, ὁ Ἡράκλειος ἐκστρατεύσας προεχώρει νικητὴς ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ὥστε ἐντὸς τεσσάρων ἐτῶν ἀνέκτησε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην καὶ τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἶτα στραφεὶς πρὸς τὴν Μεσοποταμίαν ἔφερε τὸν πόλεμον εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον τοῦ Περσικοῦ Κράτους. Ἀλλ' ἐν ἔτει 626, οἱ Πέρσαι, οἵτινες εἶχον φθάσει, ὡς εἴπομεν, μέχρι τῆς Χαλκηδόνος, συμμαχήσαντες μετὰ τῶν Ἀβάρων καὶ Σλαύων ἐπολιόρκησαν στενῶς τὴν Κων)πολιν ἀπό τε ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης, ἵνα ἀναγκασθῇ ὁ Ἡράκλειος νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Ἀσίαν καὶ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῆς πολιορκουμένης πόλεως. Ἡ πόλις προφανῶς δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν πολιορκίαν, ἕνεκα τῶν ἀσυγκρίτως ὑπερτέρων ἐχθρικῶν δυνάμεων, καὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου, ὅστις καὶ θέλων δὲν θὰ ἐπρόφθανε νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῆς κινδυνευούσης πόλεως ἀπὸ τὰς μακρινὰς χώρας τῆς Ἀσίας, ἔνθα εὑρίσκετο πολεμῶν καὶ διὰ τῶν νικῶν αὐτοῦ ταπεινῶν τὴν ὀφρὺν τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ κίνδυνος λοιπὸν τῆς πόλεως ἦτο μέγας.

8. **Ἡ σωτηρία τῆς πόλεως.** Ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ περιστάσει, ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς οἱ γενναῖοι στρατιῶται τῶν φρουρῶν ἀπέκρουον γενναίως τὰς ἐπανειλημμένας ἐφόδους τῶν πολιορκούντων πολεμίων, ἀφ' ἑτέρου τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς πόλεως μετὰ τοῦ τότε Πατριάρχου Σεργίου λιτανεύοντες ἐπεκαλοῦντο τὴν προστασίαν τῆς πολιούχου Θεοτόκου. Καὶ ὄντως δὲν ἐβράδυνε νὰ φανῇ ἡ θαυματουργικὴ δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ προστασία τῆς Θεοτόκου· διότι ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ, τῆς 7ης πρὸς τὴν 8ην Αὐγούστου, ἐπελθούσης σφοδρᾶς τρικυμίας, κατεστράφη ὁ Περσικὸς στόλος, ὅστις ἐπολιόρκει ἀπὸ θαλάσσης τὴν πόλιν, τὰ δὲ πτώματα τῶν πνιγέντων πληρωμάτων ἐξεβράσθησαν εἰς τὸ βάθος τοῦ Κερατίου κόλπου, καὶ εἰς τὴν παραλίαν τῶν Βλαχερνῶν, ἔνθα ἔκειτο τὸ παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν, καὶ ὁ πάνσεπτος ναὸς τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν. Καταστραφέντος δὲ τοῦ στόλου μετὰ τῶν πληρωμάτων αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν τὰ κατὰ ξηρὰν στρατεύματα τῶν πολεμίων νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν, ἔλλειψει τροφῶν, καὶ νὰ ἀπέλθωσι φοβηθέντα ἐνδεχομένην ἔλευσιν τῶν νικηφόρων στρατευμάτων τοῦ Ἡρακλείου.

9. **Ὁλονύκτιος δοξολογία.** Οὕτως ἡ πόλις ἐσώθη, ὁ δὲ λαὸς πλήρης χαρᾶς διὰ τὴν σωτηρίαν ἔδραμεν εἰς τὸν μέγαν ναὸν τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν, ἵνα δοξολογήσῃ τὸν Θεόν, καὶ εὐχαριστήσῃ τὴν Θεοτόκον διὰ τὴν προστασίαν, ἣν ἐπεδείξατο πρὸς σωτηρίαν τῆς πόλεως· διότι ἦτο φανερόν, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο προῆλθε διὰ τῆς θαυματουργικῆς δυνάμεως καὶ τῆς βοηθείας τῆς πολιούχου Θεοτόκου, ἥτις ἐπήκουσε τῶν ἐν λιτανείαις ἱκετευτικῶν δεήσεων τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος. Τὴν λαϊκὴν ταύτην πίστιν

καὶ παράδοσιν μαρτυρεῖ καὶ ὁ Πισίδης εἰς τὸ ποίημα τοῦ Ἀβαρικοῦ πολέμου λέγων :

'Εκεῖ συνεκλείσθησαν (δηλ. οἱ πολέμιοι) εὐθέτως ὅπου,
Τὸν οἶκον εἶχεν ἡ Στρατηγὸς Παρθένος.
'Εκεῖ γὰρ ὥσπερ ἐν σαγήνῃ δικτύων,
Τὰ γλυπτὰ συζεύξαντες ἥπλωσαν σκάφη,
'Εκεῖ δὲ συννεύσαντες ἀλλήλοις ὅλοι.
'Επῆλθον ἡμῶν σὺν βοῇ ταῖς ὁλκάσι.
'Εντεῦθεν ἦν ἄδηλος ἡ δήλη μάχη.
Μόνην γάρ, οἶμαι, τὴν τεκοῦσαν ἀσπόρως,
Τὰ τόξα τεῖναι καὶ βαλεῖν τὴν ἀσπίδα,
Καὶ ταῖς ἀδήλοις συμπλοκαῖς μεμιγμένην,
Βάλλειν, τιτρώσκειν, ἀντιπέμπειν τὸ ξίφος,
'Ανατρέπειν τε καὶ καλύπτειν τὰ σκάφη,
Δοῦναί τε πᾶσι τὸν βυθὸν κατοικίαν.
Ξένον γὰρ οὐδέν, εἰ πολεμεῖ Παρθένος...

(Γ. Πισίδου ποίημα Ἀβαρικοῦ πολέμου στίχ. 445—458).

Διὰ τοῦτο ὅλην τὴν ἑπομένην νύκτα ἐδοξολόγουν τὸν Θεόν, καὶ ηὐχαρίστουν τὴν Θεοτόκον ψάλλοντες ὀρθοστάδην ὕμνους, δι' ὧν ἀπεκάλουν αὐτὴν *'Υπέρμαχον Στρατηγόν*. Ἀναμφισβήτητον εἶναι, ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς νυκτὸς ἐκείνης ἐποιήθη τὸ θούριον τροπάριον «Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια», ὅπερ πιθανώτατα ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Πισίδου, ὡς ἐμφαίνουσιν οἱ ἀνωτέρω στίχοι αὐτοῦ.

10. **Ἡ αὐτοσχέδιος ὑμνολογία.** Δὲν πρέπει ὅμως βεβαίως νὰ νομίζωμεν, ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην ἐποιήθη τὸ ἔξοχον καὶ μεγαλοπρεπὲς ποίημα τῶν *«Χαιρετισμῶν»*, ἤτοι τῶν 24 οἴκων, ἢ ὅτι τὴν νύκτα ἐκείνην συνετάχθη ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου ὑπὸ τὴν μορφήν, ἣν ἔχει σήμερον· διότι τοιαῦτα ἔργα, ἅτε προϋποθέτοντα σπουδὴν καὶ μελέτην, δὲν γίνονται εἰς μίαν νύκτα. Τὴν νύκτα λοιπὸν ἐκείνην ἐψάλλοντο προχείρως ὕμνοι ἐκ τῶν πρότερον πεποιημένων ὕμνων πρὸς τὴν Θεοτόκον, ὧν ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν*. Εἶναι δὲ προφανές, ὅτι τὸ ποίημα τοῦτο δὲν σχετίζεται μὲ τὴν πολιορκίαν, οὐδ' ἀναφέρει τι περὶ αὐτῆς. Τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν ἐξυμνεῖ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἦτο δὲ πεποιημένον πολλῷ πρότερον τοῦ χρόνου τῆς πολιορκίας· ἐγένετο δὲ χρῆσις αὐτοῦ τὴν νύκτα ἐκείνην, διότι ἦτο τὸ μόνον ἁρμόζον τῇ περιστάσει πρὸς ἐγκωμιασμὸν τῆς ἐπενεγκούσης τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ κινδύνου Θεοτόκου.

11. **Καθορισμὸς τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς.** Ὅτε δὲ ὁ αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος, κατατροπώσας παντελῶς τοὺς Πέρσας τῷ 628 μ. Χ. ἐπανέκτησε τοὺς ὑπὸ τῶν Περσῶν συληθέντας θησαυρούς, ἐν οἷς καὶ τὸν Τίμιον Σταυρόν, καὶ

---

* *Σημ.*—Ὁ ἀναγνώστης ἂς ἀναλογισθῇ τί ἐγίνετο ὑφ' ἡμῶν κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1912 καὶ 1913, ὁσάκις ἀνηγγέλλετο σπουδαῖόν τι πολεμικὸν κατόρθωμα, οἷον ἡ ἅλωσις τῆς Θεσσαλονίκης, ἡ πτῶσις τῶν Ἰωαννίνων κλπ., πῶς ἐψάλλομεν ἀμέσως Δοξολογίαν εὐχαριστοῦντες τὸν Θεόν. Ἐψάλλομεν δὲ ὕμνους ἐκ τῶν πρότερον πεποιημένων ὕμνων τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μόνον εὐχή τις αὐτοσχέδιος ἠδύνατο νὰ ἀπαγγελθῇ ἐπίκαιρος.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ · ΣΧΟΛΗ · ΚΤΗΤΟΡΗΣ ΠΑΙ...

ἀπολυτρώσας τὸν Πατριάρχην Ζαχαρίαν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπανῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὴν πρωτεύουσαν, τότε ἐθεσπίσθη καὶ καθιερώθη ἡ ἑορτὴ τῆς ***Ἀκαθίστου Δοξολογίας***, ὡς εὐχαριστήριος ἐθνικὴ ἑορτὴ διά τε τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀπὸ τῆς πολιορκίας κατὰ τὸ 626 καὶ διὰ τὰς νίκας τῶν ἑλληνικῶν ὅπλων κατὰ τοὺς ἑξαετεῖς κατὰ τῶν Περσῶν πολέμους, καὶ ἑωρτάζετο κατὰ τὴν παννυχίδα τῆς ἑορτῆς τοῦ ***Εὐαγγελισμοῦ***. Ἡ ἀκολουθία δὲ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ὡς ἔχει σήμερον, συνετάχθη μετὰ δύο ὅλας ἑκατονταετηρίδας ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πατριάρχου Φωτίου. Ὅτι δὲ ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου συνετάχθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Φωτίου, ἀποδεικνύει ὁ Κανὼν «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου», κλπ. ὅστις ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ᾀσματογράφου Ἰωσὴφ τοῦ ὑμνογράφου, ἀκμάσαντος περὶ τὰ μέσα τοῦ Θ΄ αἰῶνος συγχρόνως μὲ τὸν Φώτιον, καὶ τελευτήσαντος τῷ 886 μ.Χ. Ἡ κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν μορφὴν σύνθεσις τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου προϋποθέτει καὶ πάσας τὰς ἄλλας γενομένας πολιορκίας, καθ' ἃς ἐξ ἴσου ἐκινδύνευσεν ἡ πόλις· ἤτοι α΄) τὴν κατὰ τὸ 672 γενομένην πολιορκίαν ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀραβίας ἐπελθόντων Ἀράβων Μωαμεθανῶν, β΄) τὴν κατὰ τὸ 717 γενομένην ἑτέραν πολιορκίαν ὑπὸ τῶν αὐτῶν Ἀράβων Μωαμεθανῶν, καὶ γ΄) τὴν κατὰ τὸ 865 γενομένην πολιορκίαν ὑπὸ τῶν ἀπὸ βορρᾶ ἐπελθόντων Ρώσσων, καὶ αἵτινες ἀπεκρούσθησαν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας διὰ τῆς θαυματουργικῆς προστασίας τῆς Θεοτόκου, δι' ἧς οἱ στόλοι τῶν πολεμίων ὑπέστησαν καὶ τότε, ὅπως καὶ πρότερον, ὁμοίαν πανωλεθρίαν.

12. **Αἱ δύο ἑορταί.** Ἐν τοῖς χρόνοις λοιπὸν τοῦ Πατριάρχου Φωτίου ἐχωρίσθη ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, μεθ' ἧς ἄχρι τοῦδε συνεωρτάζετο, καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν ἑορτὴν κινητήν· ἐτάχθη δὲ νὰ ἑορτάζηται κατὰ τὴν Παρασκευὴν πρὸς τὸ Σάββατον τῆς Ε΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Χωρισθείσης δὲ τῆς ἑορτῆς, συνετέθη ἰδία Ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου διὰ τῆς προσλήψεως, μετὰ τοῦ ποιήματος τῶν Χαιρετισμῶν, τοῦ Κανόνος τοῦ ὑμνογράφου Ἰωσὴφ «Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον κλπ.». Οὕτω δὲ ἡ μὲν ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ παρέμεινεν ὡς ἐκκλησιαστικὴ ἑορτή, ἡ δὲ ἑορτὴ τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας ἐθεσπίσθη ὡς ἐθνικὴ ἑορτή, καθ' ἣν ἡ Δοξολογία αὕτη ψάλλεται μέχρι σήμερον, καὶ θὰ ψάλληται ἐφ' ὅσον ὑφίσταται Ἑλληνισμὸς καὶ Ὀρθοδοξία εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ὀρθοστάδην, εὐχαριστήριος ὑμνολογία πρὸς τὴν Θεοτόκον. Διότι ἡ Ἀκάθιστος Ὑμνολογία ἐκφράζει τὰ εὐχαριστήρια τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἔθνους πρὸς τὴν ὑπέρμαχον Στρατηγόν, ἥτις οὐ μόνον τὴν πόλιν αὐτῆς ἀοράτως ὑπερήσπιζε κινδυνεύουσαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐν Ἀσίᾳ στρατιὰς τοῦ ἔθνους ἐπὶ ἑξαετίαν μαχομένας κατὰ τῶν πολεμίων, ἐνέπνεε καὶ ἐνίσχυε καὶ ἐκυβέρνα καὶ ἐνεθουσίαζεν ὡς ὑπερτέρα ἀρχιστράτηγος, καὶ κατήγαγε τὰς νίκας καὶ τοὺς θριάμβους κατὰ τῶν ὑπερφιάλων πολεμίων

13. **Ἡ τελετουργία τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας.** Ἡ τελετουργία τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας γίνεται κατὰ δύο τύπους ἢ τρόπους· δηλ. εἴτε μετὰ Μικροῦ Ἀποδείπνου, εἴτε μετὰ Ἑξαψάλμου καὶ Ὄρθρου. Ἐν Ἀθήναις καὶ εἰς τὰ περισσότερα μέρη τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἀκάθιστος πανήγυρις γίνεται μετὰ Μικροῦ Ἀποδείπνου, ὅπως γίνεται καὶ

κατὰ τὰς πρώτας τέσσαρας Ἑβδομάδας τῶν Νηστειῶν. Εἰς τὰς Ἱερὰς Μονὰς καὶ εἴς τινας ἐπαρχίας γίνεται μετὰ Ὄρθρου. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ Ἀκολουθία εἶναι συνθετωτέρα, καὶ ὑπάρχει ἰδιαιτέρα τυπικὴ Διάταξις, ἣν δύναταί τις νὰ εὕρῃ εἰς τὸ *Τυπικὸν* τῆς Ἐκκλησίας ὑπ' ἀριθ. σειρᾶς διατάξεων *53* καὶ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Τριῳδίου. Καὶ κατὰ τὴν μίαν ὅμως καὶ κατὰ τὴν ἄλλην περίπτωσιν οἱ Χαιρετισμοὶ ψάλλονται ἀφ' ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, τὴν δὲ πρωΐαν τοῦ Σαββάτου συμπληροῦται ἡ ἑορτὴ διὰ τῆς θείας Λειτουργίας.

14. **Τὰ δύο ποιήματα τῆς Ἀκαθίστου.** Ἡ μετὰ τοῦ μικροῦ Ἀποδείπνου ψαλλομένη Ἀκάθιστος Ὑμνολογία συνίσταται ἐκ δύο Ἐκκλησιαστικῶν ποιημάτων α') τοῦ ποιήματος τῶν Χαιρετισμῶν, καὶ β') τοῦ ποιήματος τοῦ Κανόνος «Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον». Τὰ δύο ταῦτα ποιήματα ἀντιπροσωπεύουσι τοὺς δύο κυριωτέρους συστηματικοὺς τύπους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ποιημάτων, ὧν ὁ μὲν εἷς τύπος καλεῖται *Κοντάκιον*, ὁ δὲ ἕτερος τύπος καλεῖται *Κανών*.

Α΄. ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ

Τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν εἶναι ἐξ ἐκείνου τοῦ τύπου τῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ καλοῦνται *Κοντάκια*. Κοντάκιον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ γλώσσῃ καλεῖται ἔμμετρον ἐκκλησιαστικὸν ποίημα, ὅπερ ἐν περιλήψει ἐγκωμιάζει καὶ ἐξυμνεῖ ἑορτήν τινα ἢ ἑορταζόμενον ἅγιον. Σύγκειται δὲ ἐξ ἑνὸς προοιμίου, ὅπερ ἐν στενωτέρᾳ ἐννοίᾳ καλεῖται κυρίως *Κοντάκιον*, καὶ ἐκ πολλῶν στροφῶν (20 ἢ 24 ἢ καὶ πλειοτέρων) καλουμένων *Οἴκων*. Τὸ εἶδος τοῦτο

τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποιημάτων ὠνομάσθη Κοντάκιον ἀπὸ τῆς λέξεως Κόνταξ—ακος=βραχύς, σύντομος, περιληπτικός· διότι περιέχει ἐν συντομίᾳ καὶ ἐν περιλήψει ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἐγκωμιαζομένης ἑορτῆς ἢ τοῦ Ἁγίου. Τὸ δὲ προοίμιον τοῦ ποιήματος ὀνομάζεται ἰδιαιτέρως Κοντάκιον· διότι εἰς τὸ προοίμιον διατυποῦται ἐν περιλήψει τὸ θέμα καὶ ἡ ὑπόθεσις, ἥτις ἀναπτύσσεται ἐν ἐκτάσει ἐν ταῖς στροφαῖς. Ὥστε τὸ προοίμιον εἶναι ἡ περίληψις τοῦ ὅλου Κοντακίου, ἤτοι τὸ Κοντάκιον τοῦ Κοντακίου. Κατὰ ταῦτα τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν εἶναι Κοντάκιον ἔχον προοίμιον καὶ 24 οἴκους (12 στροφὰς καὶ 12 ἀντιστροφὰς) κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν 24 γραμμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀλφαβήτου, οὗτινος Ἀλφαβήτου ἕκαστον κατὰ σειρὰν γράμμα χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ὡς τὸ ἀρχικὸν γράμμα ἑκάστου οἴκου (στροφῆς ἢ ἀντιστροφῆς).

15. **Οἱ Χαιρετισμοὶ ὡς Κοντάκιον.** Τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν ὡς Κοντάκιον ἀνήκει εἰς ἑορτήν τινα, ἣν ἐξυμνεῖ ἐν ταῖς στροφαῖς. Ἀλλ' ἐν ταῖς στροφαῖς προφανῶς ἐξυμνεῖ τὴν ἑορτὴν τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, ἤτοι τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εἶναι ἄρα Κοντάκιον τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ἐποιήθη χάριν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὡς Κοντάκιον δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶχεν ἀρχικῶς προοίμιον τὸ λίαν πρὸς αὐτὸ ἁρμόζον προοίμιον «Τὸ *προσταχθὲν μυστικῶς*». Ὅτι δὲ εἶναι Κοντάκιον τῆς ἑορτῆς τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ* μαρτυρεῖ καὶ χειρόγραφον τοῦ ΙΓ΄ αἰῶνος ὑπάρχον ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Βλατέων Θεσσαλονίκης, ἐν ᾧ ἀναγράφεται εἰς τὸ φύλλον 186 τὸ ἑξῆς «*Ἀκολουθία τῆς Ἀκαθίστου*» ἤτοι

τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου». (Κῶδιξ ὑπ' ἀριθμ. 41 φύλ. 186).

16. **Τίς ὁ ποιητὴς τοῦ Κοντακίου.** Πάμπολλα ἔχουσι γραφῆ μέχρι τοῦδε, καὶ διάφοροι ἐξηνέχθησαν γνῶμαι περὶ τοῦ ποιητοῦ τοῦ ἐξαισίου τούτου ὕμνου, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματολογία δὲν κατέληξεν εἰσέτι εἰς ὡρισμένον καὶ θετικὸν συμπέρασμα. Κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε γενομένας ἐρεύνας καὶ κρίσεις, ἄλλοι μὲν θεωροῦσι ποιητὴν τοῦ Κοντακίου τὸν κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἀκμάσαντα (310—390 μ. Χ.) ἐπίσκοπον Λαοδικίας Ἀπολλινάριον, ἄλλοι δὲ τὸν ἐπὶ Ἡρακλείου Π]ρχην Κων)πόλεως Σέργιον, ἄλλοι τὸν σύγχρονον αὐτοῦ ποιητὴν καὶ διάκονον Γεώργιον Πισίδην, ἄλλοι τὸν Μέγαν Φώτιον, καί τινες τελευταίως μαρτυροῦσι ποιητὴν Ρωμανὸν τὸν Μελῳδόν. Ἐσχάτως δὲ ἐξηνέχθη καὶ γνώμη, ὅτι δέον νὰ ἀποδοθῇ ὁ ὕμνος οὗτος εἰς τὴν γνωστὴν ὑμνογράφον τοῦ Θ' αἰῶνος *Κασσιανήν*, τὴν ποιήσασαν τὸ Δοξαστικὸν τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος «Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις». Εὐκόλως ὅμως δύναται νὰ δειχθῇ, ὅτι ποιητὴς τοῦ Κοντακίου τῶν Χαιρετισμῶν οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ εἶναι, εἰ μὴ μόνον ὁ κατ' ἐξοχὴν ποιητὴς τῶν Κοντακίων Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός.

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἐκκλ. Ἱστορίας καὶ τῆς Ἐκκλ. Γραμματολογίας, ὅτι ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ὑμνογραφία ἀνεπτύχθη εἰς 4 περιόδους, καὶ ὅτι εἰς μὲν τὴν Α' περίοδον (περιλαμβάνουσαν τοὺς 4 πρώτους αἰῶνας) ψάλλονται ἐκτὸς τῶν ᾠδῶν τῆς Ἁγ. Γραφῆς καὶ τῶν ψαλμῶν τοῦ Δαβίδ, ἁπλοῖ τινες καὶ αὐτοτελεῖς ὕμνοι, αὐτόμελα καὶ ἰδιόμελα τροπάρια. Εἰς δὲ τὴν Β' περίοδον (περιλαμβάνουσαν τὸν Ε'

καὶ Ϛ' αἰῶνα) ἀναφαίνονται καὶ ἐπικρατοῦσιν οἱ συστηματικοὶ ὕμνοι τῶν **Κοντακίων**. Εἰς τὴν Γ' περίοδον (περιλαμβάνουσαν τὸν Ζ', Η' καὶ Θ' αἰῶνα) ἀναφαίνονται καὶ ἐπικρατοῦσιν οἱ τελειότεροι συστηματικοὶ ὕμνοι τῶν **Κανόνων**. Εἰς δὲ τὴν Δ' περίοδον (περιλαμβάνουσαν τὸν Ι' αἰῶνα καὶ ἐφεξῆς) δὲν ἀναφαίνονται μὲν νέα συστήματα ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, ἀλλ' οἱ ἄχρι τοῦδε ἀναφανέντες ὕμνοι **ὁλοκληροῦνται**, ἤτοι συναρμολογοῦνται εἰς ἓν ἁρμονικὸν ὅλον πρὸς ἀποτέλεσιν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ὡς ἔχομεν μέχρι σήμερον.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν ἐποιήθη πάντως εἰς τὴν Β' περίοδον τοῦ Ε' καὶ Ϛ' αἰῶνος, τὴν ὀνομασθεῖσαν Περίοδον τῶν Κοντακίων. Διότι εἰς τὴν Α' περίοδον δὲν ἀναφαίνεται ἀκόμη τύπος Κοντακίου, εἰς δὲ τὴν Γ' περίοδον, ἐπικρατήσαντος τοῦ Κανόνος, δὲν ἰσχύει πλέον ὁ τύπος τοῦ Κοντακίου. Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν ἐποιήθη ἀναντιρρήτως ἐντὸς τοῦ Ε' καὶ Ϛ' αἰῶνος.

Κατὰ ταῦτα ἀποκλείεται νὰ εἶναι ποιητὴς τοῦ Κοντακίου τούτου ὁ κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ἀκμάσας Ἀπολλινάριος, ὅστις δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἦτο αἱρετικός. Ἀποκλείεται ἐπίσης ὁ ἐπὶ Ἡρακλείου Πατριάρχης Σέργιος, τὸ μὲν διότι δὲν εἶναι γνωστὸς ὡς ποιητὴς ἢ ὑμνογράφος, τὸ δὲ διότι ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς αἱρέσεως τῶν Μονοθελητῶν, καὶ συνεπῶς ἡ Ἐκκλησία δὲν θὰ ἀπεδέχετο ὕμνον αἱρετικοῦ. Ἀποκλείονται ἐπίσης τῆς ποιήσεως τοῦ ὕμνου ὁ Μέγας Φώτιος καὶ ἡ Κασσιανή, ὡς ἀκμάσαντες κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα, ὁπότε μόνον Κανόνες ἐποιοῦντο πρὸς ὑμνολογίαν τῶν

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΩΡΕΑ ΚΤΗΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ἑορτῶν. Ἀποκλείεται τέλος καὶ ὁ Πισίδης, ὁ σύγχρονος τῆς γενομένης πολιορκίας καὶ σωτηρίας, τὸ μὲν διότι οὐδεμίαν μνείαν ποιεῖται ἐν τῷ ὕμνῳ περὶ τῆς γενομένης πολιορκίας καὶ σωτηρίας, ἐνῷ εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐξιστόρησε δι' ἄλλου μακροῦ ποιήματος τὸν Ἀβαροπερσικὸν πόλεμον, τὸ δὲ διότι, ἐὰν ἦτο αὐτὸς ὁ ποιητὴς τοῦ ὕμνου, θὰ συνέτασσεν αὐτὸν εἰς τὸν τότε κρατοῦντα τύπον τοῦ Κανόνος, ὅπως ἐποίησε καὶ ἄλλους Κανόνας, π.χ. τὸν Κανόνα τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, τῆς ἑορτῆς τῶν Εἰσοδίων καὶ ἄλλων Ἁγίων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων συνάγεται, ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἄχρι τοῦδε φερομένων ὡς ποιητῶν τοῦ Κοντακίου τῶν Χαιρετισμῶν, μόνον Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς (ἀποκλειομένων τῶν λοιπῶν) καὶ οὐδεὶς ἄλλος δύναται νὰ εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ ἐξαισίου τούτου ὕμνου, διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους.

α') Διότι οἱ Χαιρετισμοὶ εἶναι Κοντάκιον, καὶ ὡς τοιοῦτο ἐποιήθη εἰς τὴν περίοδον τῶν Κοντακίων (4 καὶ 5 αἰῶνος), εἰς ἣν περίοδον ἔζησεν ὁ Ρωμανὸς (456—527).

β') Διότι ὁ Ρωμανὸς εἶναι ὁ ἐφευρέτης καὶ κατ' ἐξοχὴν ποιητὴς τοῦ συστήματος τῶν Κοντακίων, ὅστις ἐποίησε Κοντάκια εἰς πάσας τὰς ἑορτὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ (συνεπῶς καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ) καὶ κατὰ τὸν βιογράφον αὐτοῦ ἐποίησεν ὑπὲρ τὰ χίλια Κοντάκια.

γ') Διότι εἰς τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν δὲν γίνεται μνεία τῆς πολιορκίας καὶ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, ὅπερ θὰ ἦτο ἀδύνατον, ἐὰν τοῦτο ἐποιεῖτο μετ' αὐτήν. Ἄρα τοῦτο ἐποιήθη πρὸ τῆς πολιορκίας τῆς πόλεως ὑπὸ τῶν Ἀβαροσλαύων καὶ Περσῶν.

δ') Διότι τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν, ὡς τὸ ἀριστούργημα τῶν Ἐκκλησ. ὕμνων, προϋποθέτει ποιητὴν ἄριστον ὑμνογράφον. Τοιοῦτος δὲ ἀκριβῶς ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων τῶν περὶ τὴν Βυζαντιακὴν Λογοτεχνίαν ἀσχολουμένων ἡμετέρων καὶ ξένων, ***Ρωμανὸς ὁ Μελῳδός***, θεωρούμενος ὡς ὁ μέγιστος τῶν Ἐκκλ. ποιητῶν καὶ ὑμνογράφων ὅλων τῶν αἰώνων, καὶ καλούμενος ὁ ***Πίνδαρος*** τῆς Ἐκκλησ. Λυρικῆς ποιήσεως (Κρουμβάχερ κλπ.) Ὄντως εἰς τὴν πανευφρόσυνον Ἐκκλ. ἑορτὴν τοῦ ***Εὐαγγελισμοῦ***, ἥτις εἶναι τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ ***Κεφάλαιον***, ἥρμοζεν ἄριστος ἐκκλ. ὕμνος, καὶ τοιοῦτος ἐποιήθη πράγματι ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ὑμνογράφου ***Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ***.

ε') Διότι τὸν Ρωμανὸν βεβαιοῖ ὡς ποιητὴν τῶν Χαιρετισμῶν καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 41 χειρόγραφον τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἱερ. Μονῆς Βλατέων, σημειοῦν εἰς τὸ φύλλον, 186 τὰ ἑξῆς: «Οἱ θεῖοι οὗτοι Οἶκοι οὐκ εἰσιν, ὥς τινες λέγουσι, Σεργίου τοῦ Πατριάρχου Κων)πόλεως, ἀλλὰ τοῦ θείου Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ».

στ') Διότι τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν ὁμοιάζει πρὸς πολλὰ ἄλλα Κοντάκια τοῦ Ρωμανοῦ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸ Κοντάκιον τῶν Χριστουγέννων πρὸς τὸ ὁποῖον ἔχει καταπληκτικὴν ὁμοιότητα, καὶ ὡς πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὡς πρὸς τὰ διαλεγόμενα πρόσωπα, καὶ ὡς πρὸς τὴν διαλογικὴν πλοκήν, καὶ ὡς πρὸς τὴν σκηνοθεσίαν, καὶ ὡς πρὸς τὴν φρασεολογίαν, τεκμήρια καταμαρτυροῦντα, ὅτι ἀμφότερα τὰ Κοντάκια ταῦτα ἔχουσι τὸν αὐτὸ ποιητὴν καὶ συγγραφέα.

Τὸ ὑπερθαύμαστον λοιπὸν τοῦτο Κοντάκιον ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀρίστου τῶν Ἐκκλ. ποιητῶν καὶ ὑμνογράφων Ρω-

μανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ, ἀκμάσαντος ἐντὸς τῆς Ε΄ καὶ ϛ΄ ἑκατονταετηρίδος (456—527) ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου Ἀναστασίου Α΄ καὶ Ἰουστίνου Α΄. Ὁ Ρωμανὸς κατήγετο ἀπὸ τὴν Ἔμεσσαν τῆς Συρίας. Ἐσπούδασεν εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν φιλοσοφικὴν σχολὴν τῆς Βηρυτοῦ, ἔνθα ἐγένετο καὶ διάκονος. Εἶτα ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐγένετο πρεσβύτερος εἰς τὴν Μονὴν τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπανομαζομένης τοῦ ***Κύρου***. Ἐκεῖ δὲ μονάζων καὶ προσευχόμενος ἔλαβε, κατὰ τὴν παράδοσιν(*) *ἐν ἐκστάσει*, παρὰ τῆς Θεοτόκου τὸ χάρισμα τῆς ποιήσεως καὶ τῆς μελῳδίας. Καὶ μετὰ τὸ χάρισμα τῆς Θεοτόκου ἀνεδείχθη ὁ ἄριστος Ἐκκλησιαστικὸς ὑμνογράφος, μελῳδήσας πρῶτον Κοντάκιον τὸ τῶν Χριστουγέννων «*Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν Ὑπερούσιον τίκτει*» καὶ εἶτα ἐποίησε Κοντάκια εἰς πάσας τὰς ἑορτάς, οἷον :

Εἰς τὰ Θεοφάνεια μὲ ἀκροστ. «Τοῦ ταπεινοῦ Ρωμανοῦ».
Εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν » «Τοῦτο Ρωμανοῦ τὸ ἔπος»
Εἰς τὴν Κυρ. τῶν Βαΐων » «Εἰς τὰ Βαΐα Ρωμανοῦ»
Εἰς τὴν Κυρ. τοῦ Πάσχα » «Τοῦ ταπεινοῦ Ρωμανοῦ ψαλμός».
Εἰς τοὺς Ἁγίους πάντας » «Ὁ αἶνος Ρωμανοῦ».

Εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος καὶ εἰς ὅλας τὰς μνήμας τῶν Ἁγίων μὲ σχετικὰς ἀκροστιχίδας. Εἴς τινα

(*) Τὴν παράδοσιν ταύτην ἀναφέρει Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος. (Ἴδε Συναξαριστὴν Νικοδ. Ἁγιορείτου, τόμ. Α΄, σελ. 91—92, Ἀθῆναι 1868).

δὲ μόνον Κοντάκια μεταχειρίζεται ὡς ἀκροστιχίδα τὸ Ἀλφάβητον, ὁπότε δὲν χωρεῖ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, ὡς εἰς τὸ Κοντάκιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὸ Κοντάκιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (15 Αὐγούστου).

17. **Γνησιότης καὶ βεβαίωσις τοῦ ποιητοῦ.** Ὅτι δὲ ὁ Ρωμανὸς εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ Κοντακίου τῶν Χαιρετισμῶν καταδεικνύεται ἐκ τῆς ἀντιπαραβολῆς τοῦ Κοντακίου τούτου πρὸς τὸ Κοντάκιον τῶν Χριστουγέννων, ὅπερ εἶναι ἓν τῶν ἀρίστων Κοντακίων τοῦ Ρωμανοῦ, μεμαρτυρημένον δὲ ὑπό τε τῆς ἱερᾶς παραδόσεως καὶ ὑπὸ τῆς ἀκροστιχίδος αὐτοῦ ἀποτελούσης τὴν φράσιν «τοῦ ταπεινοῦ Ρωμανοῦ ὁ ὕμνος».

ΣΠΑΝΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΑΤΟΥ

ΦΡΑΣΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΝΤΑΚΙΩΝ

Χριστουγέννων.	**Χαιρετισμῶν.**
1) Ἡ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει. καὶ ἡ γῆ τὸ σπήλαιον ***τῷ ἀπροσίτῳ προσάγει.*** Ἄγγελοι μετὰ ποιμένων δοξολογοῦσι.	1) Πᾶσα φύσις ἀγγέλων κατεπλάγη τὸ μέγα τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον· ***τὸν ἀπρόσιτον*** γὰρ ὡς Θεόν, ἐθεώρει πᾶσι ***προσιτὸν ἄνθρωπον.***
2) Ἐκεῖ ἐφάνη ***ῥίζα ἀπότιστος βλαστάνου-***	2) Χαῖρε ***ἄρουρα βλαστάνουσα*** εὐφορίαν οἰ-

σα ἄφεσιν.

3) ***Παραδόξων ῥητῶν*** ἡ Μαριὰμ ὡς ἤκουσε.

4) Νέα νῦν καὶ φαιδρὰ ***βλέπουσα ἡ ἀμώμητος.***

5) Τὰ τοιαῦτα ῥητὰ ἐν ἀπορρήτῳ λέγουσα.... ***κόρη ἐβόησε***

6) Ἰδοὺ γὰρ μάγοι ἔξω ζητοῦσί Σε... ***Καὶ ἐξερευνῶντες τὴν γῆν μετὰ λύχνου τοῦ ἄστρου***...οὗ τὸ ἄστρον ἰδόντες συνήκαμεν, ὅτι ὤφθη παιδίον νέον.

7) Οἱ δὲ ***μάγοι*** εὐθὺς ὥρμησαν εἰς τὸ σπήλαιον,

κτιρμῶν.

3) Τὸ ***παράδοξόν σου τῆς φωνῆς***, δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται.

4) ***Βλέπουσα ἡ ἁγία*** ἑαυτὴν ἐν ἁγνείᾳ...

5) Γνῶσιν ἄγνωστον γνῶναι ἡ Παρθένος ζητοῦσα ***ἐβόησε πρὸς τὸν λειτουργοῦντα.***

6) Θεοδρόμον ἀστέρα θεωρήσαντες μάγοι τῇ τούτου ἠκολούθησαν αἴγλῃ. ***Καὶ ὡς λύχνον κρατοῦντες αὐτόν, δι᾽ αὐτοῦ ἠρεύνων κραταιὸν ἄνακτα.*** Καὶ φθάσαντες τὸν ἄφθαστον ἐχάρησαν.

7) ***Ἴδον παῖδες Χαλδαίων*** ἐν χερσὶ τῆς

καὶ ἰδόντες Χριστὸν ἔφριξαν, ὅτι εἴδοσαν ***τὴν τούτου Μητέρα.***

8) ***Δῶρα ἦραν χερσὶ*** μάγοι καὶ προσεκύνησαν.

9) Ἐκ ***τοῦ πυρὸς*** τοῦ Περσικοῦ ***πῦρ παμφάγον λιπόντες.***

10) Ἐλυτρώθημεν οὐ μόνον ***πλάνης*** ἀλλὰ ***καὶ θλίψεως.***

11) Ἡρῴδην πάλιν πῶς διελάθετε; οὐ διελάθομεν αὐτὸν ἀλλ᾽ ***ἐνεπαίξαμεν αὐτῷ.***

12) Ἅπερ ἤκουσεν ἐν τοῖς οὐρανίοις, καὶ τοῖς ἐπιγείοις.... ***τὰ τῶν ποιμένων, πῶς συνανύμνησαν πηλίνοις οἱ πύρινοι.***

Παρθένου, τὸν πλάσαντα χειρὶ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ δραμόντες....

8) Ἔσπευσαν τοῖς δώροις θεραπεῦσαι καὶ βοῆσαι τῇ εὐλογημένῃ.

9) Χαῖρε ***πυρὸς προσκύνησιν παύσασα.***

10) Χαῖρε τῆς ἀπάτης τὴν ***πλάνην πατήσασα.***

11) ***Ἀφέντες τὸν Ἡρῴδην ὡς λυρώδη*** μὴ εἰδότα ψάλλειν Ἀλληλούϊα.

12) ***Ἤκουσαν οἱ ποιμένες τῶν ἀγγέλων ὑμνούντων*** τὴν ἔνσαρκον Χριστοῦ παρουσίαν.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

13 Ὁ ὁδηγήσας τοὺς ἀπ' Αἰγύπτου τότε ***στύλῳ πυρίνῳ***...	13) Χαῖρε ***πύρινε στῦλε*** ὁδηγῶν τοὺς ἐν σκότει.
14) Ὑμᾶς ***τὸ μάννα*** πάλαι διέθρεψε—καὶ ***πέτρα ἐπότισε***.	14) Χαῖρε τροφὴ ***τοῦ μάννα*** διάδοχε. — Χαῖρε ***πέτρα ἡ ποτίσασα*** τοὺς διψῶντας τὴν ζωήν.
15) Ἐμὲ γὰρ ἔχει ἡ Οἰκουμένη Σου ***σκέπην κραταιάν—τεῖχος καὶ στήριγμα.***	15) Χαῖρε ***σκέπη τοῦ κόσμου***... Χαῖρε τῆς βασιλείας τὸ ἀπόρθητον ***τεῖχος***... ***Τεῖχος εἶ τῶν παρθένων***....
16) Ἐποίησάς με ὅλου τοῦ γένους μου καὶ ***στόμα***, ***καὶ καύχημα***.	16) Χαῖρε τῶν ἀποστόλων τὸ ἀσίγητον ***στόμα***. Χαῖρε τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον ***καύχημα***.—Χαῖρε ***καύχημα*** σεβάσμιον....
17) ***Σῶσον κόσμον***, ***Σωτήρ, τούτου χάριν ἐλήλυθας***.	17) ***Σῶσαι θέλων τὸν κόσμον***....***πρὸς τοῦτον αὐτεπάγγελτος ἦλθε***...

18) Τούτου γὰρ χάριν ἔλαμψας....οἷς ***ἐνεφάνισας καὶ πάσῃ τῇ κτίσει.***	18) Νέαν ἔδειξε ***κτίσιν ἐμφανίσας ὁ Κτίστης ἡμῖν*** τοῖς ὑπ' αὐτοῦ γενομένοις.

Ἐκ τοῦ παραλληλισμοῦ τῶν ἀνωτέρω φράσεων καὶ ἐννοιῶν καταδείκνυται, ὅτι ἀμφότερα τὰ Κοντάκια ταῦτα ἔχουσι τὸν αὐτὸν ποιητὴν καὶ συγγραφέα. Καὶ ἐπειδὴ μαρτυρεῖται, ὅτι ὁ Ρωμανὸς εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ Κοντακίου τῶν Χριστουγένων, ἕπεται, ὅτι ὁ αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Κοντακίου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἤτοι τοῦ Κοντακίου τῶν *Χαιρετισμῶν*, οὗτινος ἡ κατ' ἀλφάβητον ἀκροστιχὶς δὲν ἐπέτρεπε νὰ ὑποδηλωθῇ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ.

18. **Ἀφετηρία τοῦ Κοντακίου.** Τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν, ποίημα ὄν, ὡς ἐδείχθη, Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ, ἐποιήθη ἀρχικῶς ὡς Κοντάκιον τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἔλαβε δὲ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ ποιήματος ὁ Ρωμανὸς ἐξ ἀφορμῆς τῶν αἱρέσεων. Ἐπειδὴ δηλ. οἱ αἱρετικοὶ Ἄρειος, Μακεδόνιος, Νεστόριος, Εὐτυχὴς καὶ οἱ ὁμόφρονες αὐτῶν προσέβαλλον τὴν θεότητα καὶ ἐν γένει τὴν προσωπικότητα τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ταύτης δὲ προσβληθείσης προσεβάλλετο ἅμα ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἄχραντος ἁγνεία τῆς Ἀειπαρθένου Μητρὸς αὐτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα οἱ αἱρετικοὶ ἐκάλουν αὐτὴν ***Χριστοτόκον*** καὶ οὐχὶ ***Θεοτόκον***, διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθαίρεσιν τῶν αἱρετικῶν, τούτων ἐν ταῖς τέσσαρσι πρώταις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ τὸν θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας ἐν ταῖς περὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς θεότητος τοῦ Υἱοῦ αὐτῆς Θεολογικαῖς

συζητήσεσιν, ὁ Ρωμανὸς διὰ τοῦ ἐμπνευσμένου καὶ ἐξαισίου τούτου ποιήματος ἐπεδίωξε νὰ ἐξυμνήσῃ τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου τὸ ἀποτελεσθὲν διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, καὶ φθάνων μέχρι τοῦ σταυρικοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος, δι' οὗ ἔργου ἐπετεύχθη ἡ σωτηρία τῆς παλαιᾶς ἀνθρωπότητος, καὶ ἡ ἀνάπλασις ἢ ἀναγέννησις τῆς νέας ἀνθρωπότητος. Δύο κυρίως πρόσωπα ἐξαίρει ὁ Ρωμανὸς ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ, τὰ ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν θιχθέντα, τὴν Θεοτόκον καὶ τὸν Υἱὸν αὐτῆς, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

19. **Χρῆσις τοῦ Κοντακίου.** Τὸ Κοντάκιον λοιπὸν τοῦτο τὸ ποιηθὲν διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ψαλλόμενον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐχρησιμοποίησεν ἡ Ἐκκλησία τὴν νύκτα ἐκείνην, καθ' ἥν, ὡς ἐκ θαύματος τῆς Θεοτόκου, ἐσώθη ἡ πόλις ἀπὸ τοῦ κινδύνου εἰς ὃν εὑρέθη διὰ τῆς κατὰ τὸ 626 γενομένης πολιορκίας ὑπὸ τῶν Ἀβαροσλαύων καὶ Περσῶν, ἵνα δοξάσῃ ἀφ' ἑνὸς τὸν Θεόν, τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου, καὶ εὐχαριστήσῃ ἀφ' ἑτέρου τὴν Θεοτόκον διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν προστασίαν αὐτῆς. Διότι τὸ ποίημα τοῦτο ὄντως ἦτο τὸ μόνον ἐπίκαιρον καὶ τῇ περιστάσει ἁρμόζον, ὡς ἐξαῖρον τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ τὴν Θεοτόκον, εἰς ἣν καὶ ἀποδίδει, δωδεκάκις δώδεκα, τοὐτέστιν, 144 ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας, συμβολιζούσας, ἐν μυστικῇ θεολογίᾳ, τὸν ἀριθμὸν τῶν 144 χιλιάδων τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως τῶν ἐξηγορασμένων ἀπὸ τῆς γῆς ὑπὸ τοῦ ἀρνίου, οἵτινες φέροντες ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν

τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἀποτελοῦσι τὸ δωδεκάφυλον τοῦ νέου Ἰσραὴλ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

«Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων.

Ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς τῶν υἱῶν Ἰσραήλ». (Ἀποκ. ζ' 4).

«Μετὰ ταῦτα εἶδον καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῆς καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν». (Ἀποκ. ζ' 9).

«Καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν. Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς». (Ἀποκ. ιδ' 1—4).

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΔΩΡΕΑ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

20. ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣΩΝΥΜΙΑΙ.—Αἱ ὑπεραίρουσαι δὲ αὗται ἐγκωμιαστικαὶ προσωνυμίαι, δι' ὧν ἡ Θεοτόκος προσωνυμεῖται ὑπὸ τοῦ ὑμνογράφου εἶναι αἱ ἑπόμεναι.

Ἡ Θεοτόκος προσωνυμεῖται :

Ἐν τῷ Προοιμίῳ.

Ἀπειρόγαμος.—Νύμφη ἀνύμφευτος.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Α΄.

1) Ἐκείνη δι' ἧς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει.
2) Ἐκείνη δι' ἧς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει.
3) Τοῦ πεσόντος Ἀδὰμ ἡ ἀνάκλησις.
4) Τῶν δακρύων τῆς Εὔας ἡ λύτρωσις
5) Ὕψος δυσανάβατον ἀνθρωπίνοις λογισμοῖς.
6) Βάθος δυσθεώρητον καὶ ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς.
7) Βασιλέως καθέδρα ὑπάρχουσα.
8) Ἡ βαστάζουσα τὸν βαστάζοντα πάντα.
9) Ἀστὴρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον.
10) Γαστὴρ ἐνθέου σαρκώσεως.
11) Ἐκείνη, δι' ἧς νεουργεῖται ἡ κτίσις.
12) Ἐκείνη δι' ἧς βρεφουργεῖται ὁ κτίστης.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Γ΄.

1) Βουλῆς ἀπορρήτου μύστις.
2) Σιγῆς δεομένων πίστις.
3) Τῶν θαυμάτων Χριστοῦ τὸ προοίμιον.
4) Τῶν Δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον.

5) Κλίμαξ ἐπουράνιος δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός.
6) Γέφυρα μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν.
7) Τὸ τῶν ἀγγέλων πολυθρύλητον θαῦμα.
8) Τὸ τῶν Δαιμόνων πολυθρήνητον τραῦμα.
9) Τὸ φῶς ἀρρήτως γεννήσασα.
10) Τὸ πῶς ; μηδένα διδάξασα.
11) Σοφῶν ὑπερβαίνουσα γνῶσιν.
12) Πιστῶν καταυγάζουσα φρένας....

Ἐν τῷ Οἴκῳ Ε΄.

1) Βλαστοῦ ἀμαράντου κλῆμα.
2) Καρποῦ ἀκηράτου κτῆμα.
3) Γεωργὸν γεωργοῦσα φιλάνθρωπον.
4) Φυτουργὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν φύουσα.
5) Ἄρουρα βλαστάνουσα εὐφορίαν.
6) Τράπεζα βαστάζουσα εὐθηνίαν.
7) Λειμῶνα τῆς τρυφῆς ἀναθάλλουσα.
8) Λιμένα τῶν ψυχῶν ἑτοιμάζουσα.
9) Δεκτὸν πρεσβείας θυμίαμα.
10) Παντὸς τοῦ κόσμου ἐξίλασμα.
11) Θεοῦ πρὸς θνητοὺς εὐδοκία.
12) Θνητῶν πρὸς Θεὸν παρρησία.

Ἐν τῳ Οἴκῳ Η΄.

1) Ἀμνοῦ καὶ ποιμένος μήτηρ.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

2) Αὐλὴ λογικῶν προβάτων.
3) Ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον.
4) Παραδείσου θυρῶν ἀνοικτήριον.
5) Δι᾽ ἧς τὰ οὐράνια συναγάλλεται τῇ γῇ.
6) Δι᾽ ἧς τὰ ἐπίγεια-συγχορεύει οὐρανοῖς.
7) Τῶν ἀποστόλων ἀσίγητον στόμα.
8) Τῶν ἀθλοφόρων ἀνίκητον θάρσος.
9) Στερρὸν τῆς πίστεως ἔρεισμα.
10) Λαμπρὸν τῆς χάριτος γνώρισμα.
11) Δι᾽ ἧς ἐγυμνώθη ὁ Ἅδης.
12) Δι᾽ ἧς ἐνεδύθημεν δόξαν.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Ι΄.

1) Ἀστέρος ἀδύτου μήτηρ.
2) Αὐγὴ μυστικῆς ἡμέρας.
3) Τῆς ἀπάτης τὴν κάμινον σβέσασα.
4) Τῆς Τριάδος τοὺς μύστας φωτίζουσα.
5) Τύραννον ἀπάνθρωπον ἐκβαλοῦσα.
6) Κύριον φιλάνθρωπον ἐπιδείξασα.
7) Ἡ τῆς βαρβάρου λυτρουμένη θρησκείας.
8) Ἡ τοῦ βορβόρου ῥυομένη τῶν ἔργων.
9) Πυρὸς προσκύνησιν παύσασα.
10) Φλογὸς παθῶν ἀπαλλάττουσα.
11) Πιστῶν ὁδηγὸς σωφροσύνης.

12) Πασῶν γενεῶν εὐφροσύνη.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Λ΄.

1) Ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων.
2) Κατάπτωσις τῶν δαιμόνων.
3) Τῆς ἀπάτης τὴν πλάνην πατήσασα.
4) Τῶν εἰδώλων τὸν δόλον ἐλέγξασα.
5) Θάλασσα ποντίσασα τὸν Φαραώ.
6) Πέτρα ἡ ποτίσασα τοὺς διψῶντας.
7) Πύρινος στύλος ὁδηγῶν τοὺς ἐν σκότει.
8) Σκέπη τοῦ κόσμου πλατυτέρα νεφέλης.
9) Τροφὴ τοῦ μάννα διάδοχος.
10) Τρυφῆς ἁγίας διάκονος.
11) Γῆ τῆς ἐπαγγελίας.
12) (Γῆ), Ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Ν.

1) Τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας.
2) Τὸ στέφος τῆς ἐγκρατείας.
3) Ἀναστάσεως τύπον ἐκλάμπουσα.
4) Τῶν ἀγγέλων τὸν βίον ἐμφαίνουσα.
5) Δένδρον ἀγλαόκαρπον.
6) Ξύλον εὐσκιόφυλλον.
7) Κυοφοροῦσα ὁδηγὸν πλανωμένοις.
8) Ἀπογεννῶσα λυτρωτὴν αἰχμαλώτοις.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ · ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

9) Κριτοῦ δικαίου δυσώπησις.
10) Πολλῶν πταιόντων συγχώρησις.
11) Στολὴ τῶν γυμνῶν παρρησία.
12) Στοργὴ πάντα πόθον νικῶσα.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Ο.

1) Θεοῦ ἀχωρήτου χώρα.
2) Σεπτοῦ μυστηρίου θύρα.
3) Τῶν ἀπίστων ἀμφίβολον ἄκουσμα.
4) Τῶν πιστῶν ἀναμφίβολον καύχημα.
5) Ὄχημα πανάγιον τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβείμ.
6) Οἴκημα πανάριστον τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφείμ.
7) Ἡ τἀναντία εἰς ταὐτὸ ἀγαγοῦσα.
8) Ἡ παρθενίαν καὶ λοχείαν ζευγνῦσα.
9) Δι᾽ ἧς ἐλύθη παράβασις.
10) Δι᾽ ἧς ἠνοίχθη Παράδεισος.
11) Ἡ κλεὶς τῆς Χριστοῦ Βασιλείας.
12) Ἐλπὶς ἀγαθῶν αἰωνίων.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Ρ.

1) Σοφίας Θεοῦ δοχεῖον.
2) Προνοίας αὐτοῦ ταμεῖον.
3) Φιλοσόφους ἀσόφους δεικνύουσα.
4) Τεχνολόγους ἀλόγους ἐλέγχουσα.
5) Δι᾽ ἧς ἐμωράνθησαν οἱ δεινοὶ συζητηταί.

6) Δι᾽ ἧς ἐμαράνθησαν οἱ τῶν μύθων ποιηταί.
7) Τῶν Ἀθηναίων τὰς πλοκὰς διασπῶσα.
8) Τῶν ἁλιέων τὰς σαγήνας πληροῦσα.
9) Βυθοῦ ἀγνοίας ἐξέλκουσα.
10) Πολλοὺς ἐν γνώσει φωτίζουσα.
11) Ὁλκὰς τῶν θελόντων σωθῆναι.
12) Λιμὴν τῶν τοῦ βίου πλωτήρων.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Τ.

1) Ἡ στήλη τῆς παρθενίας.
2) Ἡ πύλη τῆς σωτηρίας.
3) Ἀρχηγὸς νοητῆς ἀναπλάσεως.
4) Χορηγὸς θεϊκῆς ἀγαθότητος.
5) Ἀναγεννήσασα τοὺς συλληφθέντας αἰσχρῶς.
6) Νουθετήσασα τοὺς συληθέντας τὸν νοῦν.
7) Ἡ τὸν φθορέα τῶν φρενῶν καταργοῦσα.
8) Ἡ τὸν σπορέα τῆς ἁγνείας τεκοῦσα.
9) Παστὰς ἀσπόρου νυμφεύσεως.
10) Πιστοὺς Κυρίῳ ἁρμόζουσα.
11) Καλὴ κουροτρόφος παρθένων.
12) Παστὰς νυμφοστόλος ἁγίων.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Φ.

1) Ἀκτὶς νοητοῦ ἡλίου.
2) Βολὶς τοῦ ἀδύτου φέγγους.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

3) Ἀστραπὴ τὰς ψυχὰς καταλάμπουσα.
4) Βροντὴ τοὺς ἐχθροὺς καταπλήττουσα.
5) Ἡ τὸν πολύφωτον ἀνατέλλουσα φωτισμόν.
6) Ἡ τὸν πολύρρυτον ἀναβλύζουσα ποταμόν.
7) Τῆς κολυμβήθρας ζωγραφοῦσα τὸν τύπον.
8) Τῆς ἁμαρτίας ἀναιροῦσα τὸν ῥύπον.
9) Λουτὴρ ἐκπλύνων συνείδησιν.
10) Κρατὴρ κιρνῶν ἀγαλλίασιν.
11) Ὀσμὴ τῆς Χριστοῦ εὐωδίας.
12) Ζωὴ μυστικῆς εὐωχίας.

Ἐν τῷ Οἴκῳ Ψ΄

1) Σκηνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου.
2) Ἁγία Ἁγίων μείζων.
3) Κιβωτὸς χρυσωθεῖσα τῷ Πνεύματι.
4) Θησαυρὸς τῆς ζωῆς ἀδαπάνητος.
5) Τίμιον διάδημα Βασιλέων εὐσεβῶν.
6) Καύχημα σεβάσμιον ἱερέων εὐλαβῶν.
7) Τῆς ἐκκλησίας ὁ ἀσάλευτος πύργος.
8) Τῆς βασιλείας τὸ ἀπόρθητον τεῖχος.
9) Δι᾽ ἧς ἐγείρονται τρόπαια.
10) Δι᾽ ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσι.
11) Χρωτὸς τοῦ ἐμοῦ θεραπεία.
12) Ψυχῆς τῆς ἐμῆς σωτηρία.

Πανύμνητος μῆτερ,
τεκοῦσα τῶν πάντων ἁγίων ἁγιώτατον Λόγον.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ

21. **Προοίμιον.** «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς λαβὼν ἐν γνώσει, ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἰωσὴφ σπουδῇ ἐπέστη ὁ ἀσώματος λέγων τῇ ἀπειρογάμῳ· ὁ κλίνας τῇ καταβάσει τοὺς οὐρανοὺς χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν Σοί. Ὃν καὶ βλέπων ἐν μήτρᾳ σου λαβόντα δούλου μορφήν, ἐξίσταμαι κραυγάζων σοι «Χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε».

Ἐν τῷ προοιμίῳ ὁ ποιητὴς καθορίζει τὸ θέμα, ὅπερ θὰ ἀναπτυχθῇ ἐν ταῖς στροφαῖς τῶν 24 οἴκων, εἶναι δὲ θέμα «Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ», ὅπερ διατυποῖ διὰ τῶν λέξεων «Ὁ ἀσώματος σπουδῇ ἐπέστη τῇ ἀπειρογάμῳ λέγων· *ὁ κλίνας τῇ καταβάσει τοὺς οὐρανοὺς χωρεῖται ἀναλλοιώτως ὅλος ἐν Σοί...* Χαῖρε, Νύμφη Ἀνύμφευτε.

I

Στάσις πρώτη.—Ἡ σύλληψις.
Ἡ σκηνὴ ἐν Ναζαρέτ.

Οἶκος Α΄. Εἰς τὴν πρώτην στροφὴν ἐμφανίζεται ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ (Ἄγγελος πρωτοστάτης) πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν χαιρετίζων αὐτὴν μὲ τὸν ἔκτακτον χαιρετισμὸν «Χαῖρε Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ Σοῦ» (Λουκ. α΄ 26). Μετὰ δὲ τὸ ἀγγελικὸν τοῦτο χαῖρε ἐπακολουθεῖ ἀλλεπάλληλος σειρὰ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, ἀπονέμουσα τῇ

Θεοτόκῳ δώδεκα ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα ἀποστόλων, οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσι τὸ δωδεκάφυλον τοῦ νέου τῆς χάριτος Ἰσραὴλ (Ἀποκ. ζ´ 4 καὶ ιδ´ 1—3). Ἐν τέλει προστίθεται τὸ ἀκροστίχιον ἐφύμνιον «Χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε», ὅπερ ἐπίσης ἀποβαίνει δωδεκαπλοῦν· διότι ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὸ τέλος ἑκάστης τῶν δώδεκα στροφῶν.

Οἶκος Β´. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ παρίσταται ἡ Μαρία ἐκπλαγεῖσα διὰ τὸ παράδοξον τοῦ ἀγγελικοῦ χαιρετισμοῦ, καὶ λέγουσα *ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος*;(Λουκ. α´ 29). «Τὸ παράδοξόν σου τῆς φωνῆς δυσπαράδεκτόν μου τῇ ψυχῇ φαίνεται· ἀσπόρου γὰρ συλλήψεως τὴν κύησιν πῶς λέγεις;»

Οἶκος Γ´. Ἐν τῇ δευτέρᾳ στροφῇ ἡ Παρθένος ζητεῖ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἀγγελλομένου μυστηρίου τῆς συλλήψεως «πῶς ἔσται τοῦτο;» (Λουκ. α´ 34), ὁ δὲ ἄγγελος, ἀπευθύνων αὐτῇ διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας, ἐπεξηγεῖ πρὸς αὐτήν, ὅτι τοῦτο γίνεται διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ὑψίστου καὶ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· τὸ δὲ πῶς; τοῦτο ὑπερβαίνει τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν (Λουκ. α´ 30—35).

Οἶκος Δ´. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἡ Παρθένος ταπεινοφρόνως προσφέρει ἑαυτὴν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, λέγουσα «Ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου» (Λουκ. α´ 38), ἡ δὲ δύναμις τοῦ Ὑψίστου ἐπεσκίασεν αὐτὴν πρὸς ἀποτέλεσιν τῆς συλλήψεως, καὶ τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, καὶ οὕτως ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος (Λουκ. α´ 38).

Οἶκος Ε´. Ἐν τῇ τρίτῃ στροφῇ ἡ Παρθένος κυοφοροῦσα ἤδη, μεταβαίνει ἐκ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας πρὸς τὴν ὀρεινὴν τῆς Ἰουδαίας εἰς ἐπίσκεψιν τῆς συγγενοῦς αὐτῇ Ἐλισάβετ, ἐγκύου οὔσης πρὸ ἓξ μηνῶν τὸν Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον. Τοῦτο δὲ τὸ βρέφος τὸ ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Ἐλισάβετ, ὑποδεχόμενον οἱονεὶ τὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Μαρίας βασταζόμενον Χριστόν, ἀπευθύνει πρὸς τὴν Μαρίαν διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας. Ἡ δὲ Μαρία ἔκπαγλος ἐπὶ τοῖς γενομένοις ἐμεγάλυνε τὸν Θεὸν Λουκ. α´ 39—56), καὶ μετὰ τριῶν μηνῶν διαμονὴν παρὰ τῇ Ἐλισάβετ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Οἶκος Ζ´. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ παρίσταται ὁ Ἰωσὴφ τεταραγμένος καὶ πλήρης λογισμῶν ἀμφιβόλων, ἀγνοῶν τὸ μυστήριον τῆς συλλήψεως καὶ παρεξηγῶν τὸ φαινόμενον τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς Μαρίας. Ἀλλ᾽ ἄγγελος Κυρίου ἐξήγαγεν αὐτὸν τῆς πλάνης ἐπεξηγήσας τὸ μυστήριον (Ματθ. α´ 19—25) καὶ καθησυχάσας αὐτόν. Μετὰ δὲ ταῦτα τοῦ καιροῦ ἐπιστάντος, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγεννήθη ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας κατὰ τὰς Γραφὰς (Λουκ. α´ 1—5).

II

Στάσις Β´.—Ἡ Γέννησις.
Ἡ σκηνὴ ἐν Βηθλεέμ.

Οἶκος Η´. Ἐν τῇ τετάρτῃ στροφῇ ἐμφανίζονται οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, οἵτινες μαθόντες παρὰ τοῦ ἀγγέλου τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου (Λουκ. β´ 10—13) καὶ ἀκούσαντες τοὺς ἐν οὐρανοῖς ἀγγέλους ὑμνοῦντας τὸν Θεὸν καὶ λέγοντας «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώ-

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ... ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑ...

ποις εὐδοκία» (Λουκ. β' 13—15), ἔδραμον πρὸς τὸ σπήλαιον καὶ προσεκύνησαν τὸ βρέφος, χαιρετίζοντες τὴν Θεοτόκον. Προσφωνοῦντες δὲ αὐτὴν διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε ἀπονέμουσιν αὐτῇ δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας (Λουκ. β' 15—20).

Οἶκος Θ'. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἐμφανίζονται οἱ ἐξ ἀνατολῶν μάγοι, οἵτινες εἰδοποιηθέντες δι' οὐρανίου ἀστέρος περὶ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου, ἔδραμον πρὸς ἀναζήτησιν αὐτοῦ, ἔχοντες ὡς ὁδηγὸν καὶ λύχνον τὸν φανέντα ἀστέρα. Καὶ ὅτε εὗρον τὸ παιδίον ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην λέγοντες αὐτῷ Ἀλληλούϊα (Ματθ. β' 1—10).

Οἶκος Ι'. Ἐν τῇ πέμπτῃ στροφῇ διατυποῖ ὁ ποιητής, ὅτι οἱ παῖδες τῶν Χαλδαίων Μάγοι εὑρόντες τὸν Χριστὸν ἐν Βηθλεέμ, πεσόντες προσεκύνησαν αὐτόν, καὶ προσέφερον αὐτῷ δῶρα· χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. Χαιρετίζοντες δ' ἅμα τὴν μητέρα τὴν εὐλογημένην προσεφώνησαν αὐτὴν διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, ἀπευθύνοντες ἅμα δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας (Ματθ. β' 11—12).

Οἶκος Κ'. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἐξυμνεῖται τὸ γεγονός, καθ' ὃ οἱ Μάγοι, ἀφοῦ προσεκύνησαν καὶ ἐλάτρευσαν τὸ παιδίον, ἐγκαταλιπόντες τὸν Ἡρῴδην ὡς ληρώδη ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα γενόμενοι κήρυκες θεοφόροι τοῦ νεογεννηθέντος Χριστοῦ, βασιλέως τῶν Ἰουδαίων (Ματθ. β'. 17).

Οἶκος Λ'. Ἐν τῇ ἕκτῃ στροφῇ ἐξυμνεῖται τὸ γεγονὸς τῆς εἰς Αἴγυπτον φυγῆς τοῦ Ἰωσὴφ μετὰ τῆς Μαρίας καὶ τοῦ βρέφους Ἰησοῦ (Ματθ. β' 13—16), ὅστις λάμψας ἐν τῇ Αἰγύπτῳ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας ἐξεδίωξε τὸ σκότος τοῦ

ψεύδους. Οἱ οὕτω δὲ φωτισθέντες ἐχαιρέτησαν καὶ ἐμεγάλυνον τὴν Θεοτόκον προσφωνοῦντες διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Μ'. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἐξυμνεῖται τὸ ἱστορικὸν γεγονὸς τῆς Ὑπαπαντῆς, καθ' ὃ ὁ γέρων Συμεὼν ἔλαβε τὸ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ ἀναγνωρίσας αὐτὸν ὡς τέλειον Θεόν, ἐδόξασε τὸν Θεὸν εἰπὼν τὸ «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου Δέσποτα κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ» (Λουκ. β' 25—30).

III

Στάσις τρίτη.—Ἡ ἀνάπλασις. Ἡ σκηνὴ ἐν μέσῳ τῆς ἀναπλασθείσης ἀνθρωπότητος.

Οἶκος Ν'. Ἐν τῇ ἑβδόμῃ στροφῇ ὁ ὑμνωδὸς διατυποῖ, ὅτι διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀνεπλάσθη μία νέα ἀνθρωπότης, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν νέαν κτίσιν «Νέαν ἔδειξε κτίσιν ἐμφανίσας ὁ Κτίστης». Ἡ ἀναπλασθεῖσα δὲ αὕτη νέα κτίσις ἀποβλέπουσα πρὸς τὸ θαῦμα τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ τῆς σωτηρίας χαιρετίζει τὴν Θεοτόκον διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, καὶ προσφωνοῦσα αὐτὴν ἀπονέμει δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Ξ'. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ προτρεπόμεθα ἡμεῖς οἱ ἀναπλασθέντες καὶ ἀποτελοῦντες τὴν νέαν κτίσιν νὰ μὴ προσκολλώμεθα εἰς τὸν κόσμον, τὴν παλαιὰν κτίσιν, ἀλλ' ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν νέαν κτίσιν νὰ ἀφιερώσωμεν τὸν νοῦν ἡμῶν πρὸς τὰ οὐράνια, εἰς τὰ ὁποῖα μᾶς καλεῖ ὁ ὑψηλὸς Θεός, ὁ δι' ἡμᾶς ταπεινωθεὶς καὶ ἐνανθρωπήσας.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

Οἶκος Ο΄. Ἐν τῇ ὀγδόῃ στροφῇ διατυποῦται ἡ διδασκαλία, ὅτι ὁ ἐνανθρωπήσας λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο μὲν κατὰ συγκατάβασιν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ δὲν ἔπαυσε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ὡς Λόγος παρὰ τῷ Πατρί. «Τῶν ἄνω οὐδόλως ἀπῆν ὁ ἀπερίγραπτος Λόγος». Διὰ τοῦτο χαιρετίζοντες τὴν θεόληπτον Παρθένον διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε προσφωνοῦμεν αὐτὴν ἀπονέμοντες δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Π΄. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ διατυποῦται ὑπὸ τοῦ ὑμνῳδοῦ, ὅτι πᾶσαι αἱ τάξεις τῶν ἀγγέλων κατεπλάγησαν διὰ τὸ μέγα τῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον. «Πᾶσα φύσις ἀγγέλων κατεπλάγη τὸ μέγα τῆς σῆς ἐνανθρωπήσεως ἔργον». Διότι ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ὕμνουν καὶ ἐδόξαζον ὡς Θεὸν ἀπρόσιτον, τοῦτον ἔβλεπον νῦν τοῖς πᾶσι προσιτὸν ἄνθρωπον, συναναστρεφόμενον μετὰ τῶν ἀνθρώπων, συνδιαλεγόμενον μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπευφημούμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

Οἶκος Ρ΄. Ἐν τῇ ἐνάτῃ στροφῇ διατυποῦται τὸ ἀνθρωπίνως ἀκατάληπτον τοῦ μυστηρίου τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Πάντες δὲ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, καὶ αὐτοὶ οἱ ὄντες πολύφθογγοι ῥήτορες, ἀποροῦσι μένοντες ὡς ἰχθύες ἄφωνοι. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ἀναπλασθέντες, πιστεύοντες τὸ μυστήριον, χαιρετίζομεν τὴν Θεοτόκον, τὴν σεπτὴν τοῦ μυστηρίου θύραν, καὶ προσφωνοῦντες διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, ἀπονέμομεν αὐτῇ δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Σ΄. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ διατυποῦται ὁ σκοπὸς τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, ὅστις οὐδεὶς ἄλλος εἶναι, εἰ μὴ ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου. Τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐξεπλήρωσεν

ὁ υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ αὐτεπαγγέλτως καὶ ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Διὰ τοῦτο εὐλόγως ἐξυμνεῖται ὑπὸ πάντων ὡς Θεὸς διὰ τοῦ ὕμνου Ἀλληλούϊα.

IV

Στάσις τετάρτη.—Ἡ ἀπολύτρωσις.
Ἡ σκηνὴ ἐν τῷ Ναῷ τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχερνῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Οἶκος Τ΄. Ἐν τῇ δεκάτῃ στροφῇ ἐξυμνεῖται ἡ Θεοτόκος ὡς προστάτις τῶν παρθένων καὶ πάντων τῶν εἰς αὐτὴν προστρεχόντων. Διὸ καὶ καλεῖται τεῖχος τῶν παρθένων καὶ σκέπη τοῦ κόσμου. Ὡς τοιαύτην δὲ καὶ οἱ ἐν τῷ Ναῷ αὐτῆς συνελθόντες ἀναγνωρίζοντες, χαιρετίζουσι διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, καὶ προσφωνοῦντες ἀπευθύνουσιν αὐτῇ δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Υ΄. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἐξυμνεῖται ὁ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Θεοτόκου βασταζόμενος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς ὃν ὀφείλεται ἄπειρος εὐγνωμοσύνη διὰ τὸ πλῆθος τῶν πολλῶν αὐτοῦ οἰκτιρμῶν. Ὁσασδήποτε δὲ ᾠδὰς καὶ ἂν προσφέρωμεν αὐτῷ, οὐδεμία ᾠδὴ εἶναι ἱκανὴ νὰ ἰσοζυγίσῃ πρὸς τὸ πλῆθος καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν τὰς ὁποίας ἐλάβομεν παρ' αὐτοῦ.

Οἶκος Φ΄. Ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ στροφῇ ἐπαναλαμβάνεται νέον ἐγκώμιον τῆς Θεοτόκου, ἣν καλεῖ ὁ ὑμνῳδὸς Φωτοδόχον λαμπάδα, ἥτις μὲ τὸ ἄϋλον αὐτῆς φῶς ὁδηγεῖ πρὸς γνῶσιν θεϊκὴν ἅπαντας. Διὸ ἡμεῖς οἱ δι' αὐτῆς φωτισθέντες, χαιρετίζοντες αὐτὴν διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, ἀπευθύνομεν αὐτῇ δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Χ΄. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἐξυμνεῖται πάλιν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὅστις διὰ τοῦ σταυρικοῦ αὐτοῦ θανάτου, τῆς εἰς τὸν ᾅδην καθόδου, καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως σχίσας τὸ χειρόγραφον τῶν ἀρχαίων ὀφλημάτων ἀπελύτρωσε τοὺς πάντας, δοὺς ἀμνηστείαν καὶ χάριν βασιλικήν.

Οἶκος Ψ΄. Ἐν τῇ δωδεκάτῃ στροφῇ ἐξυμνεῖται κατ' ἐπανάληψιν ἡ Θεοτόκος, ὡς ἔμψυχος ναὸς τοῦ Θεοῦ. Διὸ καὶ καλεῖται *σκηνὴ τοῦ Θεοῦ καὶ Λόγου*, ὅστις ἐνανθρωπήσας καὶ ἐξ αὐτῆς γεννηθείς, ἡγίασε τοὺς πάντας καὶ ἐδίδαξε νὰ μακαρίζωσιν αὐτήν. Οἱ πιστοὶ δέ, ἑπόμενοι τῇ διδασκαλίᾳ ταύτῃ, χαιρετίζουσι τὴν Θεοτόκον διὰ τοῦ δωδεκαπλοῦ χαῖρε, καὶ προσφωνοῦντες αὐτήν, ἀπευθύνουσιν αὐτῇ δώδεκα νέας ἐγκωμιαστικὰς προσωνυμίας.

Οἶκος Ω΄. Ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἅπαν τὸ χριστεπώνυμον τῆς πόλεως πλήρωμα μεθ' ἱκεσίας πολλῆς ἐπικαλεῖται τὴν προστασίαν τῆς πανυμνήτου Μητρός, τῆς τεκούσης τῶν πάντων ἁγίων ἁγιώτατον Λόγον, ὅπως δεξαμένη τὴν προσφερομένην αὐτῇ ὑμνολογίαν καὶ ἱκεσίαν οὐ μόνον διαφυλάξῃ ἅπαντας τοὺς συνυμνολογοῦντας (συμβοῶντας) ἀπὸ πάσης ἐν τῷ παρόντι βίῳ συμφορᾶς, ἀλλὰ καὶ λυτρώσῃ ἀπὸ τῆς ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ κατακρίσεως καὶ κολάσεως.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἀναλύσεως καταφαίνεται, ὅτι τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν οὐδένα λόγον ποιεῖται περὶ πολιορκίας, οὐδὲ περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως ἐκ τῆς πολιορκίας, ἀλλὰ περὶ Εὐαγγελισμοῦ, περὶ γεννήσεως Χριστοῦ, περὶ ἀναπλάσεως καὶ ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὅπερ σημαίνει, ὅτι τὸ ποίημα τοῦτο ἐποιήθη διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ πρώτη πολιορκία ὑπὸ τῶν Ἀβαροσλαύων καὶ Περσῶν.

Β΄. ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΟΣ

Τὸ ἕτερον ποίημα, ἐξ ὧν συνίσταται ἡ Ἀκάθιστος Δοξολογία, εἶναι τὸ ποίημα τοῦ Κανόνος, — «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου.—Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον»· ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ ἐπικληθέντος κατ' ἐξοχὴν *ὑμνογράφου*, ἐπειδὴ οὗτος ἐποίησε τοὺς πλείστους Κανόνας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἑορτῶν ὅλου τοῦ ἔτους. Ὅτι δὲ ὁ Ἰωσὴφ εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ Κανόνος τούτου φαίνεται ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος τῆς ἀποτελουμένης ἐκ τῶν ἀρχικῶν γραμμάτων ὅλων τῶν τροπαρίων, ἥτις λέγει *«Χαρᾶς δοχεῖον. Σοὶ πρέπει χαίρειν μόνῃ. Ἰωσήφ»*.

Ὁ Ἰωσὴφ ἐγεννήθη τῷ 840 ἔτει ἐν Σικελίᾳ. Ἐκεῖθεν δὲ ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἐκπαιδευθεὶς ἐγένετο μοναχὸς καὶ ἱερεύς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει μένων ἐπεδόθη εἰς τὴν ποίησιν Κανόνων, καὶ ἐποίησε περὶ τοὺς τριακοσίους Κανόνας ἑορτῶν καὶ ἄλλων καθ' ἡμέραν ἁγίων. Ἐτελεύτησε δὲ τῷ 886 μ.Χ. καὶ ἑορτάζεται τῇ 3 Ἀπριλίου.

Ὁ Κανὼν εἶναι ποίημα ἐκκλησιαστικόν, ἀποτελεῖ δὲ τὸν δεύτερον τύπον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν ποιημάτων. Ὁ Κανὼν συνίσταται ἀπὸ 8 ἢ 9 συστοιχίας τροπαρίων, αἵτινες καλοῦνται ᾠδαὶ (κατ' ἀναλογίαν τῶν 9 ᾠδῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς) ἑκάστη τῶν ὁποίων ἔχει 4—6 ἢ καὶ πλειότερα ἢ ὀλιγώτερα τροπάρια. Ὅπως δὲ τὸ Κοντάκιον ὡς ποίημα ἐξυμνεῖ ἐν περιλήψει διὰ τῶν οἴκων αὐτοῦ ἑορτήν τινα ἢ ἑορταζόμενον ἅγιον, οὕτω καὶ ὁ Κανὼν ᾄδει καὶ ἐγκωμιάζει διὰ τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἑορτῆς ἢ τοῦ ἐγκωμιαζομένου Ἁγίου.

22. **Ὁ Κανὼν τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς.** Κατὰ ταῦτα

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΛΕΚΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑ...

ὁ Κανὼν τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς «Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον» ᾄδει καὶ ἐγκωμιάζει διὰ τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας, ἤτοι τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἀπὸ τῆς ὑπὸ τῶν πολεμίων γενομένης πολιορκίας καὶ προσβολῆς. Διὰ τοῦτο παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Κανὼν οὗτος ἐξυμνεῖ ἀποκλειστικῶς τὴν Θεοτόκον, ὡς *ὑπέρμαχον στρατηγόν*, τὴν σώζουσαν καὶ διαφυλάττουσαν τὴν πόλιν, τοὺς ἐν αὐτῇ πιστοὺς καὶ τὸ Βασίλειον· καὶ ἀποκαλεῖ αὐτὴν ὁ ὑμνῳδὸς «Χαράκωμα, κραταίωμα, τεῖχος καὶ ὀχύρωμα, λιμένα, ὁρμητήριον, πάντων φυλακτήριον, ἱερὸν καταφύγιον, εὐρύχωρον σκήνωμα», καὶ ἄλλα ὅμοια ὀνόματα στρατιωτικῶν ὅρων καὶ διατυπώσεων, ὅπερ σημαίνει, ὅτι ὁ Κανὼν οὗτος ἐποιήθη διὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας· ἐποιήθη δὲ τὸν Θ΄. αἰῶνα.

Ἐν τῷ ποιήματι τοῦ Κανόνος τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς ὁ ὑμνογράφος Ἰωσὴφ ἐγκωμιάζων τὴν Θεοτόκον ἀποδίδει πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν ἐγκωμιαστικοὺς τίτλους, ἐξ ὧν καταφαίνεται, ὅτι ὁ ποιητὴς τοῦ Κανόνος τούτου εἶχεν ὑπ' ὄψει του τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν, ὡς ὂν πρότερον πεποιημένον.

ΕΓΚΩΜΙΑΣΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΑ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Τίτλοι τῆς Α΄- ᾠδῆς

23. Ἐν τῷ Κανόνι τοῦ Ἰωσὴφ ἡ Θεοτόκος καλεῖται :

1) Βασιλὶς μήτηρ,

2) Χριστοῦ βίβλος ἔμψυχος.
3) Χαρᾶς δοχεῖον.
4) Ἀδὰμ ἐπανόρθωσις.
5) Παρθένος Θεόνυμφος.
6) Τοῦ ᾅδου ἡ νέκρωσις.
7) Παλάτιον τοῦ μόνου βασιλέως.
8) Θρόνος πύρινος τοῦ Παντοκράτορος.
9) Ἡ βλαστήσασα ῥόδον τὸ ἀμάραντον.
10) Ἡ τέξασα μῆλον τὸ εὔοσμον.
11) Ὀσφράδιον τοῦ πάντων βασιλέως.
12) Ἀπειρόγαμος.
13) Κόσμου διάσωσμα.
14) Ἁγνείας θησαύρισμα.
15) Ἡδύπνοον κρίνον
16) Θυμίαμα εὔοσμον.
17) Μύρον πολύτιμον.

Τίτλοι τῆς Γ΄ ᾠδῆς.

18) Ζῶσα καὶ ἄφθονος πηγή.
19) Στάχυν ἡ βλαστήσασα τὸν θεῖον.
20) Χώρα ἀνήροτος σαφῶς.
21) Ἔμψυχος τράπεζα.
22) Ἄρτον ζωῆς χωρήσασα.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

23) Πηγὴ ἀκένωτος.
24) Δάμαλις τὸν μόσχον ἡ τεκοῦσα.
25) Ἀμνὰς ἀμνὸν κυήσασα.
26) Θερμὸν ἱλαστήριον.
27) Ὄρθρος φαεινός.
28) Φωτὸς κατοικητήριον.
29) Τὸ σκότος λύσασα.
30) Πύλη μόνη, ἣν ὁ Λόγος διώδευσε.
31) Μοχλοὺς καὶ πύλας ᾅδου συντρίψασα.
32) Θεία εἴσοδος τῶν σωζομένων.

Τίτλοι τῆς Δ΄. ᾠδῆς.

33) Πανύμνητος.
34) Πῖον ὄρος.
35) Ὄρος τετυρωμένον ἐν Πνεύματι.
36) Λυχνία.
37) Στάμνος μάννα φέρουσα.
38) Ἱλαστήριον τοῦ κόσμου.
39) Κλίμαξ ἀνυψοῦσα.
40) Γέφυρα μετάγουσα.
41) Οὐρανῶν ὑψηλοτέρα.
42) Γῆς τὸ θεμέλιον.
43) Κογχύλη πορφύραν θείαν βάψασα.

44) Νομοθέτην τεκοῦσα.
45) Ἀκατανόητον βάθος.
46) Ὕψος ἄρρητον.
47) Ἐκείνη, δι' ἧς ἡμεῖς ἐθεώθημεν.
48) Πλέξασα ἀχειρόπλοκον στέφανον.
49) Φυλακτήριον πάντων.
50) Χαράκωμα.
51) Κραταίωμα.
52) Ἱερὸν καταφύγιον.

Τίτλοι τῆς Ε΄. ᾠδῆς.

53) Ὁδὸν ζωῆς κυήσασα.
54) Σώσασα κόσμον.
55) Πανάμωμος.
56) Ἄκουσμα καὶ λάλημα φρικτόν.
57) Ἐνδιαίτημα τοῦ Δεσπότου τῆς κτίσεως.
58) Ἰσχὺς καὶ ὀχύρωμα.
59) Τόπος ἁγιάσματος τῆς δόξης,
60) Νέκρωσις Ἅδου.
61) Νυμφὼν ὁλόφωτος.
62) Χαρμονὴ τῶν Ἀγγέλων.
63) Βοήθεια τῶν πιστῶς δεομένων.
64) Πυρίμορφον ὄχημα.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

65) Ἔμψυχος παράδεισος.
66) Πόλις τοῦ Παμβασιλέως.
67) Ὄρος ἀλατόμητον.
68) Βάθος ἀμέτρητον.
69) Εὐρύχωρον σκήνωμα.
70) Κόχλος ἡ τὸν θεῖον μαργαρίτην προαγαγοῦσα.
71) Πανθαύμαστος.
72) Πάντων πρὸς Θεὸν καταλλαγή.

Τίτλοι τῆς ς'. ᾠδῆς.

73) Θεομήτωρ.
74) Παστὰς ἀμόλυντος.
75) Αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως.
76) Πανάχραντος.
77) Τῶν προφητῶν περιήχημα.
78) Τῶν ἀποστόλων τὸ ἐγκαλώπισμα.
79) Πόκος ὁ ἔνδροσος.
80) Λιμὴν καὶ ὁρμητήριον.
81) Χαρᾶς αἰτία.
82) Ἄφλεκτος βάτος.
83) Νεφέλη ὁλόφωτος.

Τίτλοι τῆς Ζ'. ᾠδῆς.

84) Ὄχημα ἡλίου τοῦ νοητοῦ.

85) Ἄμπελος ἀληθινή.
86) Βότρυν τὸν πέπειρον ἡ γεωργήσασα.
87) Ἰατῆρα τῶν ἀνθρώπων ἡ κυήσασα.
88) Ἡ ῥάβδος ἡ μυστική.
89) Ἄνθος τὸ ἀμάραντον ἡ ἐξανθήσασα.
90) Δι' ἧς χαρᾶς πληρούμεθα.
91) Τόμος, ἐν ᾧ ἐγγέγραπται ὁ Λόγος.

Τίτλοι τῆς Η'. ᾠδῆς.

92) Ἀκήρατος ἁγία Παρθένος.
93) Βροτῶν ἡ σωτηρία.
94) Δι' ἧς ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος ἤρθημεν.
95) Παντευλόγητος σκέπη.
96) Κραταίωμα.
97) Τεῖχος καὶ ὀχύρωμα.
98) Φωτὸς κατοικητήριον.

Τίτλοι τῆς Θ'. ᾠδῆς.

99) Παμμακάριστος.
100) Φωτισμὸς καὶ βεβαίωσις.
101) Ἄστρον ἄδυτον.
102) Στῦλος πύρινος.
103) Κόσμου Δέσποινα.
104) Κυρία πάντων ἡμῶν.

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

105) Ἡ μόνη ἄμωμος καὶ καλή.
106) Σκεῦος μύρου ἀκένωτον.
107) Περιστερὰ ἀποκυήσασα τὸν ἐλεήμονα.
108) Ἀειπάρθενος.
109) Ὁσίων πάντων τὸ καύχημα.
110) Τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα.
111) Τῶν δικαίων θεῖον ἐγκαλώπισμα.
112) Τῶν πιστῶν τὸ διάσωσμα.
113) Ἡ ἀσπόρως κυοφορήσασα.

24. **Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπέρασμα.**— Ἀνακεφαλαιοῦντες πάντα τὰ πρόσθεν εἰρημένα συμπεραίνομεν τὰ ἑπόμενα:

α΄) Οἱ Χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου, οἵτινες ψάλλονται κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς τῶν τεσσάρων πρώτων ἑβδομάδων τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, εἶναι τέσσαρα τμήματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ὅστις ἑορτάζεται κατὰ τὸ Σάββατον τῆς Ε΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν.

β΄) Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, ὅστις εἶναι εὐχαριστήριος Δοξολογία, ἐθεσπίσθη ἐπὶ Ἡρακλείου ἐξ ἀφορμῆς τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, διὰ τῆς προστασίας τῆς πολιούχου Θεοτόκου ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 626 γενομένης πολιορκίας ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ Περσῶν, καὶ ἑωρτάζετο ἐν ἀρχῇ ἐπὶ μακρὸν (626—860) κατὰ τὴν παννυχίδα τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

γ΄) Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, μετὰ 250 περίπου ἔτη, ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Πατριάρχου Φωτίου διὰ λόγους ἐθνικούς, καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν αὐτοτελῆ ἑορτήν, ἥτις ἐτάχθη νὰ ἑορτάζηται κατὰ τὸ Σάββατον τῆς Ε΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Πολλὰ δὲ τροπάρια καὶ ὕμνοι τῆς ἑορτῆς ταύτης ὄντα κοινὰ καὶ τὰ αὐτὰ μετὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μαρτυροῦσι περὶ τοῦ ἄλλοτε συνεορτασμοῦ τῶν δύο ἑορτῶν.

δ΄) Ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς ἔχει τὸν τύπον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκολουθιῶν τῶν λοιπῶν τοῦ ἔτους ἑορτῶν, ἤτοι ἔχει Ἀκολουθίαν Ἑσπερινοῦ, Ὄρθρου καὶ Λειτουργίας. Ἐπειδὴ ὅμως τὰ καθ' ἕκαστον τμήματα τῶν Χαιρετισμῶν κατὰ τὰς τέσσαρας πρώτας ἑβδομάδας τῶν Νηστειῶν ψάλλονται τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, διὰ τοῦτο ἐθεωρήθη εὔλογον, ὅπως καὶ τὸ σύνολον τῶν Χαιρετισμῶν, χάριν εὐκολίας τοῦ κοινοῦ τῶν πόλεων, ψάλληται κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον τὸ ἑσπέρας τῆς Ε΄

Παρασκευῆς μετὰ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου καὶ τοῦ Κανόνος τοῦ Ἰωσήφ.

ε΄) Οἱ ὕμνοι λοιπὸν τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας εἶναι κυρίως δύο: 1) τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν, καὶ 2) τὸ ποίημα τοῦ Κανόνος **Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον**. Καὶ τὸ μὲν Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν εἶναι Κοντάκιον τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ποιηθὲν ὑπὸ Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῶν αἱρέσεων μετὰ τὰς Νεστοριανικὰς ἔριδας, τ. ἔ. μετὰ τὸν θρίαμβον τῶν περὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Θεότητος τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ θεολογικῶν συζητήσεων καὶ τὴν τελείαν καταδίκην τοῦ Νεστορίου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἐν ταῖς Οἰκομενικαῖς Συνόδοις. Τὸ δὲ ποίημα τοῦ Κανόνος ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ ὑμνογράφου Ἰωσὴφ ἀποκλειστικῶς πρὸς ὑμνολογίαν τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς ὡς αὐτοτελοῦς ἑορτῆς.

ϛ΄) Τὸ Κοντάκιον τῶν Χαιρετισμῶν ἐποιήθη μὲν ἀρχικῶς διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐχρησιμοποιήθη δὲ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας, ὡς ἐπίκαιρος ἐγκωμιαστικὸς ὕμνος τῆς Θεοτόκου. Διὰ τοῦτο ὡς Κοντάκιον μὲν τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔχει προοίμιον ἢ Κουκούλιον προσιδιάζον τὸ «Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς». Ὡς Κοντάκιον δὲ τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς ἔχει Κουκούλιον τὸ ταύτῃ προσιδιάζον θούριον «Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ».

ζ΄) Ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν δύο ποιημάτων, τοῦ Κοντακίου καὶ τοῦ Κανόνος ἀπετελέσθη ἡ ὑμνολογία τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας καὶ ἑορτῆς, ἥτις ἑορτάζεται ψαλλομένη κατὰ τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς τῆς Ε΄ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν πρὸς ἐγκωμιασμὸν καὶ μακαρισμὸν τῆς πανυμνήτου Μητρὸς Θεοτόκου.

---

25. Πρὸς τὸ Σεβαστὸν θρησκευόμενον κοινόν.

Ἡ παροῦσα μελέτη ἐφιλοπονήθη χάριν τοῦ Κοινοῦ καὶ ἐξεδόθη διὰ τοῦ τύπου χάριν τοῦ Κοινοῦ. Ἵνα δηλ. δοθῇ εἰς χεῖρας τοῦ εὐσεβοῦς κοινοῦ τῶν πιστῶν ἓν βοήθημα πρὸς πρόχειρον τελετουργικὴν χρῆσιν, καὶ ἵνα δύναται πᾶς πιστός, ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὸ παρὸν φυλλάδιον, νὰ παρακολουθῇ ἀπροσκόπτως τὴν τελετουργίαν τῶν Χαιρετισμῶν καὶ τῆς Ἀκαθίστου ὑμνολογίας, καὶ νὰ εἰμπορῇ νὰ κατανοήσῃ τὴν προέλευσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς σαγηνευτικῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς, ἥτις ἐπαιδαγώγησεν ἐπὶ αἰῶνας τὴν ψυχὴν τοῦ Ἔθνους ἡμῶν εἰς

τὰς ἑκάστοτε δοκιμασίας καὶ εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ζοφερᾶς δουλείας. Διότι εἶναι ὑπὸ τῆς πείρας μεμαρτυρημένον, ὅτι οὐδεμία ἄλλη ***πανηγυρικὴ Σύναξις*** (πλὴν τῶν τῆς Μεγ. Ἑβδομάδος) ψυχαγωγεῖ μετὰ κατανύξεως καὶ παρηγορίας τόσον τὴν ψυχὴν τοῦ Ἕλληνος, ὅσον ἡ τῆς Ἀπειρογάμου καὶ Ἀνυμφεύτου Νύμφης, ἥτις ***πανηγυρικὴ Σύναξις*** μὲ τοὺς ἐκτάκτους ὕμνους καὶ τὰς δώδεκα Δωδεκάδας τοῦ ***χαῖρε*** διαχέει τὴν χαρὰν εἰς πᾶσαν τεθλιμμένην καρδίαν, καὶ τὴν χαρὰν ταύτην καταπέμπει ἀοράτως ἡ Ἀπειρόγαμος Νύμφη, ἥτις καὶ ὡς ***Ὑπέρμαχος Στρατηγὸς*** ἐμβάλλει θάρρος καὶ καρτερίαν, μένος καὶ ἐνθουσιασμὸν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους κατὰ καιροὺς ἀγωνιζομένων.

Τὴν παροῦσαν μελέτην θὰ ἐπακολουθήσῃ ἐν καιρῷ ἑτέρα μελέτη, ἐπίσης ψυχαγωγική, περὶ τῶν δύο ***παρακλητικῶν Κανόνων τῆς Θεοτόκου,*** οἵτινες ψάλλονται κατὰ τὰς νηστίμους ἡμέρας τοῦ Δεκαπενταυγούστου, καὶ ταύτην θὰ ἐπακολουθήσῃ, σὺν Θεῷ εὐδοκοῦντι, ἄλλη μελέτη ἄλλων ἑορτῶν κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα. Διότι ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ταύτης (ὅστις ἐσπούδασε Θεολογίαν μὲν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστήμιον, Φιλοσοφίαν δὲ εἰς τὸ ἐν Λειψίᾳ τῆς Γερμανίας Πανεπιστήμιον, ὑπηρέτησε δὲ εἰς διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς ὑπηρεσίας, ἀποχωρήσας νῦν ἀπὸ τῶν ὑπηρεσιῶν τούτων εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον) οὐδένα ἄλλον πόθον ἔχει τόσον διακαῆ, ὅσον τὸ νὰ καλλιεργῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν, καὶ ἑπομένως καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους, τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰς πατρίους ἱερὰς θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς παραδόσεις· διότι πιστεύει ἀκραδάντως, ὅτι ἄνευ τῶν ἱερῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐθνικῶν ἡμῶν παραδόσεων δὲν δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν γνησίαν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ζωήν. Μὴ ἔχοντες δὲ γνησίαν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ζωήν, ἐκφυλιζόμεθα· τὰ ἀποτελέσματα δὲ τοῦ ἐκφυλισμοῦ εἶναι πρόδηλα, καὶ παντὶ διανοουμένῳ εὐνόητα.

«***Στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις, ἃς ἐδιδάχθητε***», γράφει ὁ θεῖος τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Θεσσαλονικεῖς (Β΄. Θεσσαλον. β΄. 15). Στῶμεν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς καλῶς, καὶ κρατῶμεν τὰς ἱερὰς θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς ἡμῶν παραδόσεις, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ ζήσωμεν ὡς ἔθνος· διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον τὸ ῥηθὲν «***Ἡ Ἑλλὰς προώρισται νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ***», ἀλλὰ δέον νὰ συνδέωμεν καὶ νὰ συνεχίζωμεν ἡμεῖς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν τὴν πα-

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

ραδοθεῖσαν ἡμῖν θρησκευτικὴν καὶ ἐθνικὴν ζωήν· διότι, τὸ κρατεῖν τὰς προγονικὰς παραδόσεις δὲν εἶναι **προγονοπληξία**, ἀλλὰ τιμὴ καὶ σεβασμὸς πρὸς τοὺς προγόνους, καὶ ἐφαρμογὴ τῆς πέμπτης ἐντολῆς, ἥτις ἐντέλλεται : «τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ***ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος ἔσῃ ἐπὶ τῆς γῆς***». (Ἐξοδ. Κ΄. 12. Δευτ. Ε΄. 16).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15 Μαρτίου 1935

Ἀρχιμ. ΖΑΧΑΡΙΑΣ Α. ΛΙΑΝΑΣ

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Ἐν σελ.	50	στίχ.	3	ἀντὶ σελ.	32	γραπτέον 41
»	51	»	21	»	30—32	» 37—40
»	52	»	6	»	34—36	» 42—45
»	52	»	16	»	37—40	» 46—49
»	77	»	15	»	λυρώδη	» ληρώδη

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄. — ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟΝ

Οἱ Χαιρετισμοί.

1. Ἔννοια τῶν Χαιρετισμῶν.................σελ. 5
2. Λόγος τῆς εἰς τμήματα διαιρέσεως........ » 6
Τμῆμα Α΄. Παρασκευὴ Α΄. τῶν Νηστειῶν.. » 7—36
Τμῆμα Β΄. Παρασκευὴ Β΄. τῶν Νηστειῶν.. » 37—41
Τμῆμα Γ΄. Παρασκευὴ Γ΄. τῶν Νηστειῶν.. » 42—45
Τμῆμα Δ΄. Παρασκευὴ Δ΄. τῶν Νηστειῶν.. » 46—50
Τμῆμα Ε΄. Παρασκευὴ Ε΄ τῶν Νηστειῶν.. » 50—53

ΜΕΡΟΣ Β΄. — ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΝ

Ἡ Ἀκάθιστος Ἑορτή.

1. Αἰτία τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς............. σελ. 55
2. Κτίσις τῆς Κων)πόλεως.................. » 55
3. Ἐγκαίνια καὶ καθιέρωσις τῆς πόλεως....... » 56
4. Ἡ προστασία τῆς Θεοτόκου .... » 57
5. Σχέσις τῆς Θεοτ. πρὸς τὸ χριστεπ. πλήρωμα. » 58
6. Ῥητορικὴ ἀποστροφὴ πρὸς τὴν Θεοτόκον... » 59
7. Ὁ πρῶτος μέγας κίνδυνος τῆς πόλεως..... » 60
8. Ἡ σωτηρία τῆς πόλεως.................. » 62
9. Ἡ Ὁλονύκτιος Δοξολογία................ » 63

ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΝΤΟΡΗΣ ΠΑΠΑΣΤΡΑΤΟΥ

10.	Αὐτοσχέδιος ὑμνολογία..................	Σελὶς 64
11.	Καθορισμὸς τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς..........	» 65
12.	Αἱ δύο ἑορταί.......................	» 66
13.	Ἡ τελετουργία τῆς Ἀκαθίστου Δοξολογίας..	» 97
14.	Τὰ δύο ποιήματα τῆς Ἀκαθίστου..........	» 68
	Α. Τὸ ποίημα τῶν Χαιρετισμῶν.........	» 68
15.	Οἱ Χαιρετισμοὶ ὡς Κοντάκιον	» 69
16.	Τίς ὁ ποιητὴς τοῦ Κοντακίου............	» 70
17.	Γνησιότης καὶ βεβαίωσις τοῦ ποιητοῦ........	» 75
18.	Ἀφετηρία τοῦ Κοντακίου................	» 79
19.	Χρῆσις τοῦ Κοντακίου.................	» 80
20.	Ἐγκωμιαστικαὶ προσωνυμίαι τοῦ Κοντακίου..	» 8[illegible]
21.	Ἀνάλυσις τῶν Χαιρετισμῶν..............	» 89—96
	Στάσις Α΄.—Ἡ Σύλληψις.	89
	Στάσις Β΄.—Ἡ Γέννησις.	91
	Στάσις Γ΄.—Ἡ Ἀνάπλασις.	93
	Στάσις Δ΄.—Ἡ Ἀπολύτρωσις.	95
21.	*Β. Τὸ ποίημα τοῦ Κανόνος*.............	» 97
22.	Ὁ Κανὼν τῆς Ἀκαθίστου ἑορτῆς..........	» 97
23.	Ἐγκωμιαστικοὶ τίτλοι τῆς Θεοτόκου.......	» 98—104.
24.	Ἀνακεφαλαίωσις καὶ συμπέρασμα..........	» 104
25.	Πρὸς τὸ Σεβαστὸν Θρησκευόμενον Κοινόν...	» 107
26.	Ἐπίλογος	» 109

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

1. Τὸ Ἆσμα (Μουσικὸν) ....Ἀθῆναι 1903
2, Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν » 1907
3. Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ .... » 1907
4. Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου » 1908
5. Ἑορτολόγιον καὶ Ἁγιολόγιον .... » 1911
6. Ἐκκλησιαστικὸς Ἡμεροδείκτης .... » 1912
7. Πραγματεία ἠθικοθεολ. Περὶ ὀργῆς...... » 1912
8. Ἀνάλυσις τῶν βιβλίων τῆς Π. Δ.......... » 1920
9. Στοχασμοὶ περὶ τοῦ Ἀκαθίστου .... » 1922
10. Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν............................Ἐν Σάμῳ » 1929